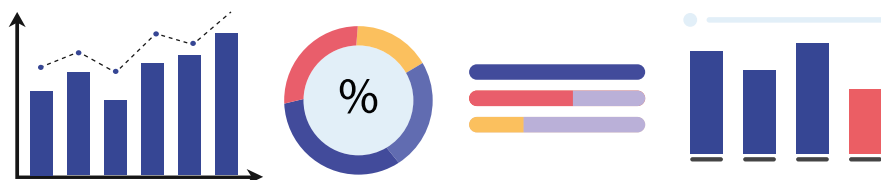

RAPORT ALTERNATIV

1 AN LA CONDUCEREA PRIMĂRIEI

Raport de monitorizare a activității primarului general și administrației publice locale
a municipiului Chișinău în perioada noiembrie 2019 - noiembrie 2020

CUPRINS

03	Despre raport
05	De unde informația?
08	Pe scurt: conținutul și concluziile raportului
10	Structura și responsabilitățile primăriei
13	Progresul promisiunilor electorale în primul an de mandat (<i>noiembrie 2019 - noiembrie 2020</i>)
14	Drumurile și trotuarele necalitative
19	Lipsa curățeniei
29	Transportul public inefficient
39	Aspectul inestetic al orașului
48	Corupția
56	Observații
59	Concluzii și recomandări

DESPRE RAPORT

Primăria municipiului Chișinău este responsabilă de buna dezvoltare și gestionare a orașului. În acest scop, primăria administrează resursele orașului și taxele locuitorilor. Proiectele și deciziile strategice sunt aprobate de consilierii locali, iar primarul și funcționarii publici din subordinea sa înaintează propuneri, pregătesc strategii, regulamente și alte documente esențiale, execută și pun în aplicare deciziile Consiliului municipal Chișinău (CMC).

Cetățenii investesc, prin vot, o dată la 4 ani, un primar și 51 de consilieri cu puterea de a lua decizii în interesul lor. În lupta pentru votul cetățenilor, candidații la funcția de primar și consilieri propun locuitorilor soluții pentru problemele locale. Pentru buna informare a locuitorilor și responsabilizarea autorităților, asociația obștească „**PRIMĂRIAMEA**” urmărește cum își îndeplinesc promisiunile aleșii locali.

Înainte de alegerile locale din 2019, am întrebat locuitorii care sunt principalele probleme cu care se confruntă, printr-un sondaj reprezentativ realizat la inițiativa **PRIMĂRIAMEA**. În campania electorală am întrebat candidații cum își propun rezolvarea acestor probleme. Am comunicat soluțiile și ne-am asumat să urmărim cum vor fi implementate acestea de noua administrație.

Acest raport analizează activitatea primarului și subdiviziunilor care i se subordonează, în primul an de mandat (*noiembrie 2019 - noiembrie 2020*). Activitatea conducerii primăriei a fost monitorizată în baza promisiunilor electorale ale primarului general Ion Ceban, prezentate pe platforma alegeri.primariamea.md, privind soluționarea celor cinci probleme prioritare ale locuitorilor municipiului Chișinău:

- ◆ Drumurile și trotuarele necalitative
- ◆ Lipsa curățeniei
- ◆ Transportul public inefficient
- ◆ Aspectul inestetic al orașului
- ◆ Corupția

Activitatea Consiliului municipal Chișinău urmează a fi prezentată și analizată în publicația anuală PRIMĂRIAMEA „*Raport privind activitatea Consiliului Municipal Chișinău și a consilierilor municipali*”.

DE UNDE INFORMAȚIA?

În campania electorală, actualul primar, Ion Ceban, ne-a comunicat cum își propune să rezolve cele cinci probleme prioritare ale locuitorilor, conform sondajului realizat la solicitarea **PRIMĂRIAMEA**. Am analizat promisiunile primarului, pe care le-am prezentat și promovat pe platforma alegeri.primariamea.md, și pe care ne-am asumat public că le vom monitoriza. Promisiunile se împart în cinci priorități și domenii de activitate, după cum urmează:

DRUMURILE ȘI TROTUARELE NECALITATIVE

- ⦿ Elaborarea și implementarea planului de reabilitare a străzilor și trotuarelor;
- ⦿ Investirea anuală în reparația curentă și capitală a drumurilor a circa 300 de milioane lei, din bugetul municipal și exterior.

LIPSA CURĂȚENIEI

- ⦿ Eficientizarea lucrului Regiei Autosalubritate;
- ⦿ Reînnoirea parcului de autospeciale;
- ⦿ Amenajarea parcurilor, spațiilor verzi și scuarurilor;
- ⦿ Crearea unei infrastructuri moderne de colectare a deșeurilor, inclusiv sortarea strictă.

TRANSPORT PUBLIC INEFICIENT

- ⦿ Renovarea parcului de troleibuze și de autobuze cu unități confortabile pentru pasageri, inclusiv pentru persoane cu nevoi speciale;
- ⦿ Licitările pentru procurarea unităților de transport public vor fi făcute transparent;
- ⦿ Vor fi create benzi speciale pentru circulația transportului public;
- ⦿ Orarul liniilor va fi respectat cu strictețe;

- ⊙ Bilet unic pentru toate tipurile de transport public;
- ⊙ Stații modulare în fiecare sector al Chișinăului care vor permite trecerea simplificată din transportul suburban în cel public urban.

ASPECTUL INESTETIC AL ORAȘULUI

- ⊙ Elaborarea și adoptarea concepției de dezvoltare durabilă a municipiului Chișinău;
- ⊙ Actualizarea Planului Urbanistic General;
- ⊙ Aprobarea și începerea implementării Planului de mobilitate urbană în 2 ani;
- ⊙ Elaborarea și aprobarea conceptului de reabilitare a zonei istorice a Chișinăului;
- ⊙ Continuarea proiectelor de reabilitare a parcurilor, havuzurilor și a fondului locativ.

Foto: FB / Ion Ceban

CORUPȚIA

- ⊙ Până în 2021 va fi lansat „Ghișeul unic”;
- ⊙ Toate achizițiile vor fi făcute electronic;
- ⊙ Evaluare bunurilor municipale și gestionarea acestora în interes comunitar;
- ⊙ Expedierea deciziilor care trezesc suspiciuni pentru examinare organelor abilitate;
- ⊙ Angajările în funcții administrative vor fi făcute doar în baza performanțelor profesionale;
- ⊙ Fiecare problemă va avea „nume” și funcționarul responsabil de soluționare va purta răspundere personală.

Am prezentat pentru fiecare promisiune progresele realizate, dificultățile cu care s-a confruntat administrația locală și controversele pe care unele măsuri le-au provocat în spațiul public. Am analizat și promisiunile din programul electoral al lui Ion Ceban, iar acolo unde acestea coincideau cu promisiunile de pe alegeri.primariamea.md, am completat analiza noastră cu precizări și termenele fixate de actualul primar. Datele privind progresul promisiunilor au fost colectate din:

- rapoartele prezentate la ședințele săptămânale ale executivului primăriei;
- raportul de activitate prezentat de primarul Ion Ceban la un an de mandat;
- comunicatele, rapoartele și alte informații publice disponibile pe pagina web a primăriei;
- ședințele Consiliului municipal Chișinău;
- solicitările de informație adresate primarului și subdiviziunilor primăriei;
- rapoartele intermediare de monitorizare a activității primăriei, realizate de către **PRIMĂRIAMEA**.

Am sintetizat datele, am documentat dificultățile în a accesa unele informații și prezentăm un raport alternativ al activității primăriei. Cunoaștem că pandemia a determinat autoritățile să își revadă promisiunile și termenele fixate pentru anumite lucrări. Raportul constată și prezintă etapa la care se află implementarea promisiunilor, cu recomandări și sugestii de îmbunătățire.

PE SCURT

În primul an de mandat primăria a întreprins mai multe proiecte și acțiuni pentru implementarea promisiunilor electorale realizate în baza celor cinci priorități ale locuitorilor:

Drumurile și trotuarele necalitative: Puțin sub 300 de mil. de lei s-au investit în reabilitarea și întreținerea drumurilor municipale, apr. 200 mil. lei din bugetul de stat și 100 mil. lei din bugetul național. Unele lucrări s-au efectuat cu încălcarea normelor de siguranță și a termenelor limită, iar calitatea acestora a fost disputată de către chișinăuieni.

Lipsa curățeniei: Primăria a investit în noi echipamente pentru salubritate, a amenajat parcuri și scuaruri și a impus noi reguli de curățenie. Noul regulament pentru salubritate prevede inclusiv sortarea gunoiului, măsură ce urmează a fi implementată în perioada martie 2021 - decembrie 2023.

În următorii ani, primăria urmează să implementeze, cu suportul BERD și BEI, un proiect de management al deșeurilor solide. Până la moment, nu există însă la nivel municipal o viziune despre cum pot fi valorificate deșeurile.

Transportul public ineficient: Primăria a achiziționat și asamblat noi troleibuze, a lansat prima bandă separată pentru transport public pe str. Pușkin și a câștigat un grant de 3.5 mil. euro de la Uniunea Europeană pentru modernizarea transportului public. Executivul urma să achiziționeze și 100 de autobuze noi, însă licitația a fost contestată. După ce termenul de achiziționare a autobuzelor a fost amânat de mai multe ori, actualmente locuitorii municipiului nu știu când vor putea beneficia de confortul celor 100 de unități promise.

Aspectul inestetic al orașului: Primăria a început să facă pași spre reglementarea aspectului estetic al orașului. Conform declarațiilor primarului în campania electorală, pentru aceasta ar fi nevoie de câteva documente de bază, printre care Planul Urbanistic General (PUG), Planul de mobilitate urbană, Concepția de reabilitare a zonei istorice și Concepția de dezvoltare durabilă a municipiului. Totuși, lucrul asupra acestor patru documente nu a fost dus până la capăt. Mai mult, Planul de mobilitate urbană a început a fi dezvoltat înainte de alegerea lui Ion Ceban la șefia Primăriei, iar etapa la care se află documentul e necunoscută. În același timp, PUG-ul a stârnit critici, iar Conceptul de reabilitare a zonei istorice și cel de Dezvoltare durabilă întârzie.

Corupția: În ultimul an, primăria a început implementarea „Ghișeului Unic”, înregistrarea bunurilor municipale și efectuarea achizițiilor online și transparent. Primele două acțiuni însă nu s-au încadrat în termenele stabilite, iar în ce privește achizițiile, există în continuare nereguli. În același timp, autoritățile nu au comunicat progrese privind promisiunile ce privesc angajările, evaluarea și responsabilizarea personalului.

În procesul de monitorizare, am analizat nivelul de transparență al noii administrații și am documentat barierele care ar putea descuraja locuitorii să se implice activ și să se informeze despre activitatea primăriei. Constatăm că pagina web a primăriei conține informație neactualizată, autoritățile oferă răspunsuri incomplete sau contradictorii la solicitările locuitorilor și nu întotdeauna se conformează cu cerințele legale. Încurajăm administrația publică locală să implice proactiv locuitorii în stabilirea priorităților și în dezvoltarea proiectelor municipale.

STRUCTURA ȘI RESPONSABILITĂȚILE PRIMĂRIEI

Primăria municipiului are o structură complexă, formată din executiv, Consiliul municipal Chișinău și subdiviziunile care li se subordonează (*direcții, preturi și întreprinderi municipale*).

Primarul general, Ion Ceban, conduce primăria, având în subordinea sa viceprimarii, pretorii, șefii de întreprinderi municipale și șefii de direcții.

În mun. Chișinău sunt patru viceprimari, fiecare responsabil de un domeniu anume:

- economie și investiții;
- sănătate și educație;
- domeniul juridic;
- mobilitate urbană și urbanism.

Viceprimarii cooperează cu direcțiile, preturile și întreprinderile municipale pentru rezolvarea problemelor din domeniul de care sunt responsabili. Aceștia monitorizează desfășurarea proiectelor municipale.

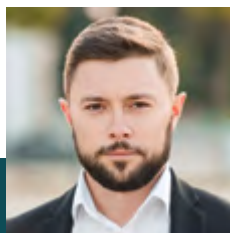
Ion Ceban

primar general
al municipiului Chișinău

Inga Ionesii

Economie, investiții,
reforme și relații
patrimoniale

Victor Chironda

Urbanism și
Mobilitate Urbană

Angela Cutasevici

Asistență socială
și educație

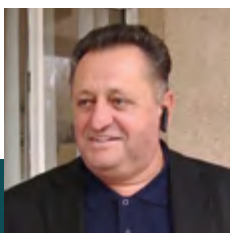
Ilie Ceban

Domeniul juridic

În activitatea pe care o desfășoară, primarul și viceprimarii sunt asistați de un cabinet format din 12 consilieri, 5 asistenți și un șef de cabinet. Șapte dintre aceștia îl consiliază pe primar, iar viceprimarii sunt asistați de câte doi reprezentanți ai cabinetului.

Șefii celor cinci preturi ale municipiului, una pentru fiecare sector, sunt responsabili de implementarea dispozițiilor primarului și a deciziilor Consiliului Municipal la nivel de sector. Spre exemplu, pretorii și pretura pe care o conduc se fac responsabili de verificarea și evacuarea gheretelor neconforme, de asigurarea curățeniei pe teritoriul sectorului, de identificarea și raportarea construcțiilor care nu au autorizații, de autorizarea și/sau organizarea evenimentelor culturale în sector ș.a.

În cadrul primăriei activează **23 direcții** care asigură activitatea internă a primăriei (*gestionarea corespondenței, a resurselor umane, efectuarea auditurilor și gestionarea relațiilor externe ș.a.*), gestionează serviciile publice (*transport, spații verzi, educație etc.*) și asigură rezolvarea problemelor orașenilor. 14 direcții (*inclusiv cabinetul primarului care are statut de direcție*) se subordonează conducerii primăriei, iar celelalte nouă sunt entități separate, subordonate și Consiliului municipal. Cinci din cele 14 direcții, sunt coordonate de către Secretarul Consiliului municipal Chișinău. În aparatul primăriei, pe lângă conducere și cele 14 direcții, activează și **Secția analiză și monitorizare a domeniilor de ramură**.

Boris Prepelița

pretor Botanica*

Vadim Brînzaniuc

pretor Buiucani

Pavel Rusu

pretor Centru

Sinilga Școlnic

pretor Ciocana

Vlad Melnic

pretor Râșcani

* a depus demisia pe
30 octombrie 2020

Primăria dispune și de mai multe întreprinderi municipale, acestea fiind instituțiile care efectuează lucrările necesare în municipiu. Spre exemplu, Î.M. „Asociația de Gestionare a Spațiilor Verzi” execută lucrările de curățare a copacilor, de plantare a gazonului, de măturare etc; angajații Î.M. „Regia Autosalubritate” evacuează gunoiul, efectuează lucrări de deszăpezire etc; Î.M. CHIȘINĂUPROIECT proiectează schițele pentru renovările anunțate de către primărie ș.a.

În fiecare luni dimineața, primarul general, viceprimarii și alți reprezentanți ai executivului, se întrunesc în ședința serviciilor operative ale Primăriei. Agenda ședinței este publicată pe site-ul primăriei chisinau.md, iar discuțiile sunt prezidate de primarul general. În absența acestuia, ședința este condusă de un viceprimar delegat. În cadrul ședinței sunt discutate problemele orașului, serviciile acordate cetățenilor, implementarea proiectelor municipale și rapoartele viceprimarilor. Ședințele pot fi urmărite live pe pagina de facebook a primăriei și pagina **PRIMĂRIAMEA**, iar rezumatele acestora pot fi citite pe primariamea.md.

PROGRESUL PROMISIUNILOR ELECTORALE

în primul an de mandat (noiembrie 2019 - noiembrie 2020)

Locuitorii municipiului Chișinău se confruntă cu aceleași probleme locale, mandat după mandat. Conform sondajului **PRIMĂRIAMEA**, în topul celor mai importante probleme ale chișinăuienilor intră calitatea proastă a drumurilor (**48%**) și trotuarelor (**20%**), lipsa curățeniei (**33%**), aspectul inestetic al orașului (**15%**), numărul redus al unităților de transport public/nerespectarea orarului (**13%**), calitatea proastă a unităților de transport public (**11%**) și corupția (**13%**).¹

DRUMURILE
48%
ȘI TROTUARELE
NECALITATIVE
20%

LIPSA
CURĂȚENIEI
33%

TRANSPORTUL
PUBLIC INEFICIENT
orarul/numărul
unităților de transport
13%
calitatea transportului
11%

ASPECTUL
INESTETIC
AL ORAȘULUI
15%

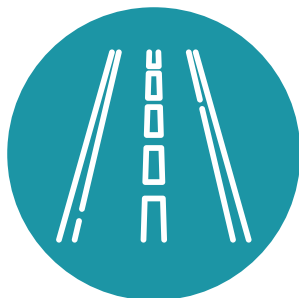

CORUPȚIA
13%

Am analizat și sintetizat ce a întreprins primarul și echipa sa pentru rezolvarea acestor probleme, în primul an de mandat (*noiembrie 2019 - noiembrie 2020*), în baza promisiunilor făcute de Ion Ceban în campania electorală, prezentate pe platforma alegeri.primariamea.md.

1. Sondaj: Chișinăuienii nu sunt mulțumiți de activitatea primăriei și vor să participe la alegeri <https://primariamea.md/sondaj-primaria-mea-cetate-nii-nu-sunt-mulțumiti-de-activitatea-primariei-si-vor-sa-participe-la-alegeri/> (accesat 20.12.2020).

DRUMURILE ȘI TROTUARELE NECALITATIVE

PROMISIUNI: **2**

ACȚIUNI ÎNTREPRINSE: **300 mil. pentru drumuri și trotuare**

PLAN DE REABILITARE: **neconsultat**

+ Termene încălcate și lucrări necalitative

Puțin sub 300 de milioane de lei au investit autoritățile locale și naționale în reabilitarea și întreținerea drumurilor municipale: apr. 200 mil. lei din bugetul municipal Chișinău și 100 mil. lei din bugetul național. Unele dintre lucrările efectuate s-au desfășurat cu încălcarea normelor de siguranță și a termenelor limită, iar calitatea lucrărilor a fost disputată de către chișinăuieni.

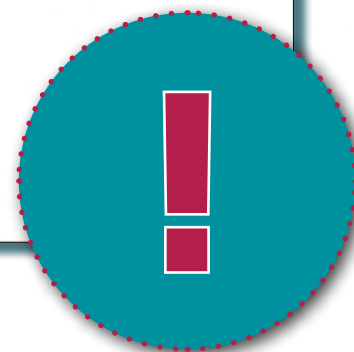
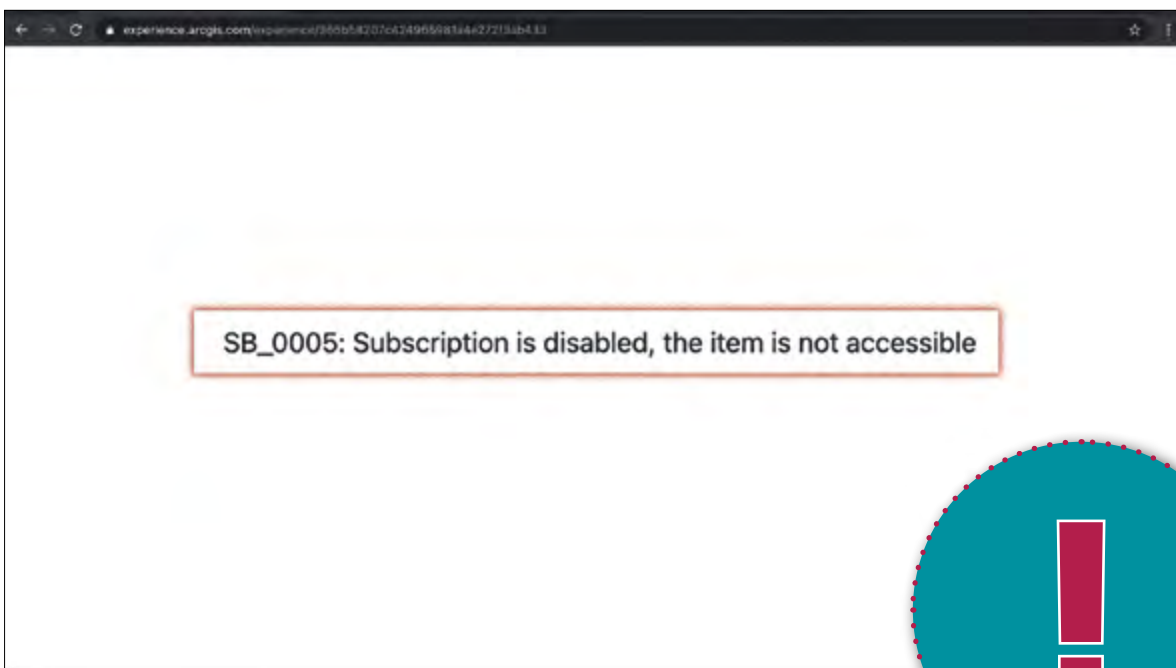
Problema drumurilor și trotuarelor este prioritatea numărul unu pentru 48% dintre cetățeni. Ion Ceban a promis în campania electorală:

I. Elaborarea și implementarea planului de reabilitare a străzilor și trotuarelor

În primul an de mandat, primăria a inițiat mai multe proiecte de reabilitare a străzilor și trotuarelor. Deși Direcția transport și căi de comunicație a prezentat planul de activitate pentru 2020², planul de reabilitare nu a fost publicat și consultat. Direcția transport și căi de comunicație raportează,

2. Platforma [Alocapitala.md](https://alocapitala.md). „Planurile de activitate pentru anul 2020 ale sferelor: locativ – comunală, transport și infrastructură rutieră” <https://alocapitala.md/planurile-de-activitate-pentru-anul-2020-ale-sferelor-locativ-comunala-transport-si-infrastructura-rutiera/> (accesat 20.12.2020).

în darea de seamă pentru primul semestru al anului 2020, că a elaborat și aprobat **programul municipal privind lucrările de reparație și întreținere a infrastructurii rutiere**³, însă pe paginile web ale primăriei și direcției, acesta nu poate fi găsit. Primăria a lansat la începutul lunii iunie 2020⁴ o **hartă online** pe platforma ARCGIS unde puteau fi urmărite lucrările în desfășurare și cele finalizate, însă aceasta nu mai este disponibilă.

3. Primăria municipiului Chișinău. <https://www.chisinau.md/lib.php?l=ro&idc=623&year=&month=&day=&t= Rapoarte-de-activitate/Rapoarte-de-activitate-subdiviziunii/&page=1> (accesat 20.12.2020).

4. Ședința primăriei din 9 iunie 2020 <https://primariamea.md/harta-strazilor-in-reparatie-si-fara-gherete-in-parcuri-vara-aceasta/> (accesat 20.12.2020).

II. Investirea anuală în reparația curentă și capitală a drumurilor a circa 300 de milioane lei, din bugetul municipal și din exterior

Foto: FB / Ion Ceban

Primăria a alocat în bugetul municipal pentru anul 2020 peste **415 milioane de lei** pentru reparații curente și capitale a drumurilor, inclusiv modernizarea iluminatului de pe străzile centrale⁵. Pe parcursul anului, autoritățile au intervenit repetat cu modificări în buget, astfel încât, la sfârșitul lui noiembrie 2020, bugetul alocat pentru reparația și menținerea drumurilor constituia 198 813 600 lei⁶, de două ori mai puțin decât suma planificată inițial. Raportul privind executarea bugetului municipal în anul 2020 nu a fost făcut public pentru a analiza dacă toți cei 198 813 600 lei au fost executați.

Adițional, primăria a recepționat de la bugetul de stat 100 milioane de lei pentru reabilitarea integrală a străzii Albișoara, pentru reparația trotuarelor de pe străzile A. Pușkin și M.G. Bănulescu-Bodoni, precum și a altor străzi, care necesită intervenții⁷.

5. Decizia Consiliului municipal Chișinău din 26 decembrie 2019 <https://www.chisinau.md/libview.php?l=ro&idc=677&id=282996t=/Bugetul-municipal-Chisinau/BUGETUL-MUNICIPAL-CHIINAU-pe-anul-2020-Decizia-nr-64-din-26-decembrie-2019-Cu-privire-la-aprobarea-bugetului-municipal-Chiinau-pe-anul-2020-in-lectura-a-doua> (accesat 20.12.2020).

6. Decizia Consiliului municipal Chișinău din 24 noiembrie 2020 <https://www.chisinau.md/doc.php?l=ro&idc=677&id=319626t=/Bugetul-municipal-Chisinau/Decizia-nr-191-din-24-noiembrie-2020-Cu-privire-la-modificarea-bugetului-municipal-Chiinau-pentru-anul-2020> (accesat 20.12.2020).

7. Cercetare PRIMĂRIAMEA. „Ce fac autoritățile: reparații și concept de amenajare a parcarilor” <https://primariamea.md/ce-fac-autoritatile-reparatia-drumurilor-si-conceptul-de-amenajare-a-parcarilor/> (accesat 20.12.2020).

Foto: FB / Ion Ceban

Unele lucrări au depășit termenele stabilite de administrația locală (*str. Albișoara, trotuarele de pe tronsonul str. Pușkin și Bodoni etc.*) sau nu au fost executate calitativ, iar șantierele nu au fost securizate corespunzător⁸.

8. Cercetare **PRIMĂRIAMEA**. „Ce fac autoritățile: reparația străzilor, trotuare periculoase și termeni încălcați” <https://primariamea.md/ce-fac-autoritatile-reparatia-strazilor-trotuare-periculoase-si-termeni-incalcati/> (accesat 20.12.2020).

BUGET MUNICIPAL 2020

BUGET APROBAT
în decembrie 2019

BUGET MODIFICAT,
situația în noiembrie 2020

283 950 800 lei

Menținerea și construcția
drumurilor

197 746 800 lei

131 068 800 lei

Proiectul
„Reabilitarea străzilor centrale
și modernizarea iluminatului
public al centrului municipiului”

1 068 800 lei

ALOCAȚII DE LA BUGETUL DE STAT

100 000 000 lei - str. Albișoara, trotuarele de pe str. A. Pușkin și M.G. Bănulescu Bodoni ș.a.

De la aprobarea bugetului în decembrie 2019 și până în noiembrie 2020, bugetul alocat pentru reparația și întreținerea drumurilor s-a redus aproape de două ori, însă a fost completat cu 100 mil. lei alocate din bugetul de stat. În total, au fost alocate puțin sub 300 mil. lei pentru reabilitarea și menținerea drumurilor. Raportul privind executarea bugetului pentru anul 2020 nu a fost făcut public pentru a verifica cât din alocațiile prevăzute în bugetul municipal au fost executate.

LIPSA CURĂȚENIEI

PROMISIUNI: **4**

ACȚIUNI
ÎNȚEPRINSE:

- **30,96 mil. euro proiect „Deșeuri solide”**
 - **regulament nou de salubritate**
 - **echipamente noi**
 - **proiecte de amenajare**
-

Primăria a investit în noi echipamente pentru salubritate, a amenajat parcuri și scuaruri și a impus noi reguli de curățenie. Noul regulament pentru salubritate prevede inclusiv sortarea gunoiului, măsură ce urmează a fi implementată în perioada martie 2021 - decembrie 2023.

În următorii ani, primăria urmează să implementeze, cu suportul BERD și BEI, un proiect de management a deșeurilor solide, inclusiv sortarea acestora și reabilitarea poligonului de la Țânțăreni.

Lipsa curățeniei este menționată drept cea mai mare problemă de 33% din respondenții sondajului. Locuitorii sunt nemulțumiți de colectarea și depozitarea deșeurilor menajere, sortarea deșeurilor, curățenia pe străzi și eforturile din domeniul ecologic/protecției mediului.

Foto: FB / IvCeban

I. Eficientizarea lucrului Regiei Autosalubritate

În primul an de mandat, deși primăria a investit mai mult în colectarea și prelucrarea deșeurilor, nu a luat măsuri pentru eficientizarea lucrului personalului. La început de noiembrie 2020, Direcția locativ-comunală și amenajare, ne-a informat⁹ că a întreprins mai multe măsuri privind dotarea tehnică a întreprinderii Autosalubritate și măsurile întreprinse pentru o mai bună colectare și prelucrarea a deșeurilor:

- ⦿ lucrări de proiectare și construcție a stației de tratare a levigatului la poligonul Țânțăreni - 15,6 mil. lei din bugetul municipal;
- ⦿ lucrări de consolidare a digului la poligonul Țânțăreni - 6,1 mil. lei din Fondul Ecologic Național (FEN);

9. Informație oferită de Direcția locativ-comunală și amenajare la solicitarea PRIMĂRIAMEA <https://drive.google.com/file/d/1-BH5w8cbPgDwspldU-i6a8Feb1xyzJWKE/view?usp=sharing> (accesat 03.01.2021).

- ⊙ achiziționarea compactorului de deșuri pentru poligonul Țânțăreni - 5,8 mil. lei din FEN și 1025 mii lei (*puțin peste 1 mil.*) din bugetul municipal;
- ⊙ achiziționarea autospecialelor pentru colectarea și transportarea deșeurilor menajere, 10 unități 10,3 mil. lei - din profitul întreprinderii;
- ⊙ achiziționarea a 600 de containere europene - 3,6 mil. lei din sursele proprii ale întreprinderii.

Direcția nu a precizat ce măsuri au fost întreprinse pentru eficientizarea lucrului personalului și a managementului întreprinderii, subiecte discutate pe parcursul primului an de mandat în presă și în Consiliul municipal. La începutul anului 2020, întreprinderea a fost criticată pentru că a angajat un director de marketing, poziție care nu se regăsea în organigrama Autosalubrității. Primarul Ion Ceban declara atunci că funcțiile și rezultatele financiare ale întreprinderii vor fi analizate.

Câteva luni mai târziu, fostul șef al întreprinderii, Eugeniu Axentiev, a fost concediat prin **decizia Consiliului municipal** pentru că:

- ⊙ a gestionat ineficient incendiul de la gunoiștea Țânțăreni;
- ⊙ și-a acordat singur prime, astfel că doar în 2019 a ridicat un salariu de apr. 750 000 lei (*lunar 62 000 lei*);
- ⊙ a contractat servicii de spălare care nu erau necesare ș.a.

Deși concedierea a fost inițiată la propunerea primarului, consilierii au declarat că l-au informat anterior pe Ion Ceban despre neregulile comise de Eugeniu Axentiev și că acesta nu a întreprins măsuri.

Mai mult, primarul ar fi prelungit contractul lui Eugeniu Axentiev, fără concurs, în pofida semnalărilor primite de la consilieri¹⁰.

10. Ședința Consiliului Municipal Chișinău din 20 august 2020 https://primariamea.md/sedinte_cmcl/licitatii-privatizari-puz-centru-si-modernizarea-pietei-centrale/ (accesat 03.01.2021).

II. Reînnoirea parcului de autospeciale

Regia locativ-comunală și amenajare a achiziționat:

- ⊙ 10 autospeciale pentru colectarea și transportare a deșeurilor menajere;
- ⊙ 600 containere europene¹¹;
- ⊙ 5 aspiratoare stradale atașabile la tractor;
- ⊙ 5 remorci pentru tractoare mari;
- ⊙ 5 perii pentru mini încărcător;
- ⊙ 5 lame pentru mini încărcător;
- ⊙ 5 sărărițe pentru mini încărcător;
- ⊙ 3 utilaje de spălare presiune pentru mini încărcător;
- ⊙ 30 containere pentru deșeuri din construcții și demolări;
- ⊙ 1 autospecială pentru manevrarea containerelor pentru deșeuri din construcții¹².

Utilajele au fost distribuite întreprinderilor municipale pentru servicii locative (ÎMGFL) din cele cinci sectoare ale capitalei.

11. Informație oferită de Direcția locativ-comunală și amenajare la solicitarea PRIMĂRIAMEA <https://drive.google.com/file/d/1-BH5w8cbPgDwspIdU-i6a8Feb1xyzJWKE/view?usp=sharing> (accesat 03.01.2021).

12. Analiză PRIMĂRIAMEA. „Ce a făcut primăria în noiembrie 2020?” <https://primariamea.md/ce-a-facut-primaria-in-noiembrie-2020/#anchor-3> (accesat 03.01.2021).

Federația Rusă a donat Chișinăului alte cinci unități de deszăpezire, care au fost oferite în gestiune Întreprinderii „Exdrupo”¹³.

Adițional, în primul an de mandat, primăria a negociat cu BERD și BEI finanțarea proiectului „Deșeuri solide Chișinău”, care prevede și reînnoirea parcului de autospeciale a Întreprinderii Municipale „Autosalubritate” cu unități noi, dar și mecanisme de selectare a deșeurilor¹⁴.

III. Amenajarea parcurilor, spațiilor verzi și scuarurilor

Conform [raportului de activitate al primarului general](#), în primul an de mandat s-au desfășurat lucrări de amenajare în 6 parcuri (*La Izvor, Alunelul, Butoiaș, Parcul Catedralei - amenajarea aleii artiștilor, parcul de pe str. Miron Costin și Valea Trandafirilor*) și 9 scuaruri, dintre care trei noi amenajate pe str. Liviu Deleanu, str. Al. Mateevici și pe bd. Dacia. La sfârșitul primului an de mandat, la mai multe dintre aceste obiective lucrările de amenajare continuau.

Amenajarea scuarului Mihai Eminescu și mutarea aleii artiștilor în Parcul Catedralei¹⁵ au cauzat controverse în spațiul mediatic.¹⁶ Primăria

Foto: FB / Ion Ceban

13. Primăria municipiului Chișinău. Comunicat de presă: Donație de autospeciale pentru deszăpezirea străzilor și întreținerea infrastructurii rutiere din capitală <https://www.chisinau.md/libview.php?l=ro&idc=403&id=30158&t=/Presa/Comunicate-de-presa/Donatie-de-autospeciale-pentru-deszapezirea-strazilor-i-intretinerea-infrastructurii-rutiere-din-capitala> (accesat 03.01.2021).
14. Primăria municipiului Chișinău. Comunicat de presă: „Municipalitatea a obținut finanțare pentru modernizarea sistemului de management al deșeurilor la standardele Uniunii Europene” <https://www.chisinau.md/libview.php?l=ro&idc=403&id=32122&t=/Presa/Comunicate-de-presa/Municipalitatea-a-obtinut-finantare-pentru-modernizarea-sistemului-de-management-al-deeurilor-la-standardele-Uniunii-Europene> (accesat 03.01.2021).
15. Primăria municipiului Chișinău. Comunicat de presă: „Au început lucrările de amenajare a Aleii de arte din centrul capitalei” <https://www.chisinau.md/libview.php?l=ro&idc=403&id=31655&t=/Presa/Comunicate-de-presa/Au-inceput-lucrările-de-amenajare-a-Aleii-de-arte-din-centrul-capitalei> (accesat 03.01.2021).
16. Articol **PRIMĂRIAMEA**. „Renovarea scuarului Mihai Eminescu - defrișări și pavaj pe toată suprafața scuarului” <https://primariamea.md/renovarea-scuarului-mihai-eminescu-defrisari-si-pavaj-pe-toata-suprafata-scuarului/> (accesat 03.01.2021).

nu a consultat cu artiștii și locuitorii proiectul de amenajare a scuarului, astfel încât să fie valorificată importanța culturală a acestui spațiu.

IV. Crearea unei infrastructuri moderne de colectare a deșeurilor, inclusiv sortarea strictă

În primul an de mandat, primăria a întreprins mai multe măsuri pentru îmbunătățirea managementului deșeurilor:

⦿ Regulamentul cu privire la salubritate

Primarul a creat, în februarie 2020, un grup de lucru care a elaborat Regulamentul cu privire la salubritate, **aprobat** de Consiliul Municipal pe 23 iulie 2020. Noile reguli prevăd că **deșeurile menajere vor trebui preselecate în biodegradabile și reciclabile de către consumatori, apoi sortate de către operatorul care le va colecta** (Art. 59)¹⁷. Implementarea acestor prevederi se va realiza în perioada 1 martie 2021 - 31 decembrie 2023¹⁸.

Deși **proiectul inițial** era amplu și introducea reglementări clare cu privire la gestionarea tuturor tipurilor de deșeuri și procese noi, precum colectarea organizată a deșeurilor electronice sau compostarea celor vegetale, în versiunea finală aceste prevederi nu se regăsesc. Mai multe prevederi au fost înlăturate în urma recomandărilor primite în procesul de consultarea a documentului draft. Acestea urmau a fi incluse însă într-un Proiect municipal de gestionare a deșeurilor ce trebuia realizat până la finele anului 2020 - începutul anului 2021¹⁹.

Grupul de lucru creat de primar urma de asemenea să elaboreze Conceptul privind gestionarea deșeurilor solide la nivel municipal și Planul municipal de gestionare a deșeurilor, însă acestea, dacă au fost realizate, nu sunt disponibile publicului. Viceprimarul Ilie Ceban a anunțat, la **ședința primăriei din 15 iunie**, că autoritățile vor semna un acord de colaborare pentru elaborarea strategiei

17. Cercetare **PRIMĂRIAMEA**. „Ce fac autoritățile: noi reguli de sortare, stația de epurare și amenzi pentru gunoi pe stradă” <https://primariamea.md/ce-fac-autoritatile-noi-reguli-de-sortare-statia-de-epurare-si-amenzi-pentru-gunoi-pe-strada/> (accesat 03.01.2021).

18. Decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 12/3 din 23 iulie 2021 „Aprobarea Regulamentului privind salubritatea și asigurarea curățeniei în orașul Chișinău” <https://drive.google.com/file/d/16VEoHBZvE50qxqJl2vTLOlvO3LxJmkdz/view> (accesat 03.01.2021).

19. Articol **PRIMĂRIAMEA**. „Noi reguli de curățenie: deșeuri medicale și electronice și declarațiile autorităților” <https://primariamea.md/noi-reguli-de-cu-ratenie-deseuri-medicale-si-electronice-si-declaratiile-autoritatilor/> (accesat 05.01.2021).

de management a deșeurilor pentru capitală cu o asociație obștească specializată în acest domeniu, fără să indice numele organizației. Se preconiza că experții organizației ar putea fi plătiți dintr-un grant oferit de Ambasada Germaniei și Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), către care primăria pregătea un demers²⁰. Nu cunoaștem dacă au început lucrările la strategie sau la ce etapă se află procesul de elaborare a acesteia.

Pentru sortarea deșeurilor, grupul de lucru a propus încheierea unui contract cu compania ABS Recycling, cu care primăria a cooperat în cadrul unui proiect pilot lansat în 2017. Un contract nu a mai fost semnat²¹. În schimb, consilierii municipali au ajuns în august²² la compromisul de a lansa un parteneriat public-privat (PPP) pentru sortarea gunoiului. Deși documentația pentru PPP trebuia pregătită până pe 30 octombrie 2020 de către executiv, concursul pentru selectarea agentului economic care va asigura sortarea deșeurilor solide nu a fost lansat în 2020.

Ulterior, întreg sistemul de management al deșeurilor a fost inclus în lista proiectelor pentru concesiune către agenți economici²³.

Foto: primariamea.md

20. Ședința primăriei din 15 iunie 2020 <https://primariamea.md/amenzi-de-milioane-de-la-inceputul-epidemiei-covid-19-si-masuri-pentru-prevenirea-inundatiilor/#anchor-5> (accesat 05.01.2021).

21. Ședința Consiliului municipal Chișinău din 26 ianuarie 2020 https://primariamea.md/sedinte_cmc/acuzatii-si-informatii-despre-activitatea-primariei/ (accesat 28.01.2021).

22. Decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 13/27 din 13 august 2020 https://drive.google.com/file/d/IXwTWyvo06BfO_zFjanmRM-w_kxnDfjC/view (accesat 05.01.2021).

23. Decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 17/4 din 1 octombrie 2020 <https://drive.google.com/file/d/UroScT5baITqJkbwXMRsQuXnRI9MKdA/view> (accesat 05.01.2021).

⦿ Modernizarea gunoiștii de la Țânțăreni

În 2017, Primăria municipiului Chișinău a încheiat un acord cu comuna Țânțăreni prin care se obligă să facă mai multe investiții în schimbul dreptului de a depozita deșeurile în groapa de gunoi din această localitate. Acordul, prevăzut inițial pentru 2 ani, expira în decembrie 2019. Dat fiind că la acel moment lucrările asumate de primărie nu au fost finisate, acordul a fost prelungit și pentru 2020²⁴.

Foto: FB / Ion Ceban

În 2020 au fost executate mai multe lucrări, inclusiv la stația de tratare a levigatului, care a fost dată în exploatare în noiembrie²⁵. Stația va transforma în apă tehnică lichidul care se scurge din deșeurile depozitate, pentru a reduce riscul de contaminare a mediului.

⦿ Proiecte și investiții: „Deșeuri Solide Chișinău”

Primăria va investi **30,96 mil. euro** pentru a moderniza sistemul de management al deșeurilor, în cadrul proiectului „Deșeuri solide Chișinău”. Proiectul prevede mai multe măsuri:

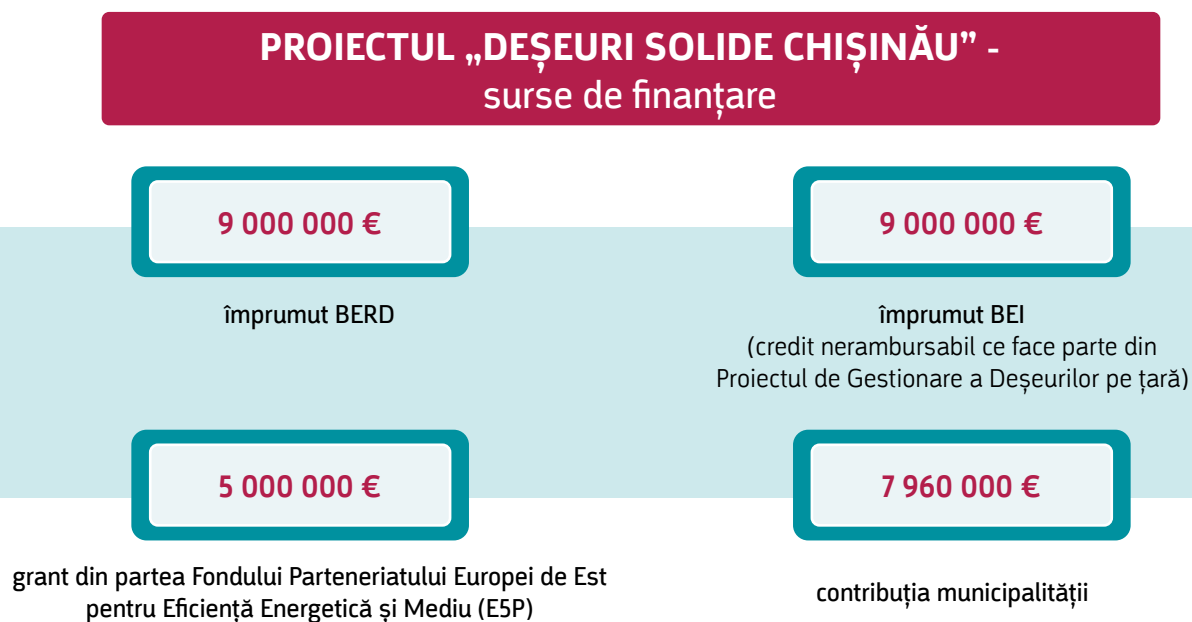
- reînnoirea parcului de autospeciale a Întreprinderii Municipale „Autosalubritate” cu unități noi, dar și mecanisme de selectare a deșeurilor;
- renovarea stației de transfer;
- investirea într-o instalație de sortare a deșeurilor;
- reabilitarea poligonului de deșeuri din com. Țânțăreni;

24. Decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 3/7 din 27 februarie 2020 https://drive.google.com/file/d/18hcPVo02xCRMvT-V60iPC_tUGLf8n3Zj/view (accesat 05.01.2021).

25. Primăria municipiului Chișinău. Comunicat de presă: „Darea în exploatare a stației de tratare a levigatului de la poligonul municipal de deșeuri de la Țânțăreni” <https://www.chisinau.md/libview.php?l=ro&idc=403&id=31900&t=/Presa/Comunicate-de-presa/Darea-in-exploatare-a-statiei-de-tratare-a-levigatului-de-la-poligonul-municipal-de-deeuri-de-la-intareni-VIDEO/> (accesat 05.01.2021).

- revitalizarea drumului de acces alternativ către depozitul de deșeuri;
- închiderea gunoiștei din str. Uzinelor 211.

Pentru implementarea proiectului, primăria a negociat un acord de finanțare de 9 milioane de euro cu BERD (*Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare*). Primăria va investi 7,96 mil. euro din bugetul municipal și va recepționa adițional 14 mil. euro, granturi de la BEI (*Banca Europeană de Investiții*) și Fondul Parteneriatului Europei de Est pentru Eficiență Energetică și Mediu (E5P).²⁶

26. Ședința primăriei din 14 decembrie 2020 <https://primariamea.md/stimul-pentru-renovarea-cladirilor-istorice-si-sapaturi-nesincronizate-pe-str-bo-doni/#anchor-5> (accesat 05.01.2021).

Platforma Națională a Societății Civile din cadrul Parteneriatului Estic a salutat încheierea acordului de împrumut cu BERD, însă a punctat că „*acest proiect nu prevede surse financiare pentru sortarea volumului integral de deșeurii menajere solide generate de mun. Chișinău*”, solicitând acoperirea cheltuielilor necesare din bugetul municipal²⁷.

Mai mult, decizia CMC din 6 august 2020²⁸ prin care Ion Ceban a fost împuternicit să negocieze cu BERD și BEI, prevede că primarul trebuia să prezinte consilierilor, timp de trei luni, conceptul definitivat privind implementarea proiectului. Conceptul nu a fost făcut public sau discutat în Consiliul municipal Chișinău.

În primul an de mandat, au fost realizate mai multe progrese în îmbunătățirea managementului deșeurilor municipale: achiziționarea de noi echipamente, modernizarea gunoștii de la Țânțăreni și atragerea investițiilor pentru noi achiziții și lucrări. Totuși, până la moment, nu există o strategie clară despre cum se va realiza acest lucru și care sunt termenele limită pentru aceste acțiuni. În continuare, la nivel de municipiu, nu există o viziune despre cum pot fi valorificate deșeurile.

27. Declarația Platformei Naționale a Forumului Societății Civile al Parteneriatului Estic cu privire la sortarea deșeurilor menajere solide în mun. Chișinău <https://www.eap-csf.md/en/ro-declaratia-platformei-nationale-a-forumului-societatii-civile-al-parteneriatului-estic-cu-privire-la-sortarea-de-seurilor-menajere-solide-in-mun-chisinau/> (accesat 08.01.2021).

28. Decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 13/27 din 6 august 2020 https://drive.google.com/file/d/1W-R0SN-YXRmS_9CwnMYM4SZUrEEI7nsr/view (accesat 08.01.2021).

TRANSPORT PUBLIC INEFICIENT

PROMISIUNI: 6

ACȚIUNI ÎNȚEPRINSE:

- **plan reînnoire transport - aprobat**
- **+ 10 troleibuze articulate noi**
(noiembrie 2019 - noiembrie 2020)
- **licitație 100 autobuze - anulată!**
- **bandă separată pe str. Pușkin - realizat**
- **GPS - cu probleme**

Primăria a achiziționat și asamblat noi troleibuze, a lansat prima bandă separată pentru transport public pe str. Pușkin și a câștigat un grant de 3,5 mil euro de la Uniunea Europeană pentru modernizarea transportului public. Executivul urma să achiziționeze și 100 de autobuze noi, însă licitația a fost anulată. După ce achiziționarea autobuzelor a fost amânată de mai multe ori, actualmente locuitorii municipiului nu știu când vor putea beneficia de confortul celor 100 de unități promise.

Între timp, respectarea orarului rămâne o problemă, iar măsuri pentru implementarea biletului unic și stațiilor de transbordare nu au fost întreprinse în primul an de mandat. Acestea urmează a fi examinate în cadrul proiectului susținut de către Uniunea Europeană.

Locuitorii sunt nemulțumiți de numărul redus al unităților de transport public și de nerespectarea orarului acestuia (13%), dar și de calitatea proastă a unităților de transport public (11%). Motivele pentru care transportul public este considerat neatractiv sunt starea tehnică a unităților de transport public, nerespectarea orarului, atitudinea șoferilor, dar și lipsa unei viziuni pentru a-l face mai atractiv decât transportul privat. Pentru rezolvarea acestora, primarul a promis:

I. Renovarea parcului de troleibuze și de autobuze cu unități confortabile pentru pasageri, inclusiv pentru persoane cu nevoi speciale

La sfârșitul anului 2019, Regia Transport Electric Chișinău (RTEC) a asamblat cinci troleibuze cu propulsie autonomă²⁹. Dat fiind că achiziționarea pieselor și asamblarea troleibuzelor este un proces îndelungat, meritele pentru aceste unități aparțin mai degrabă fostei administrații.

În 2020, noua conducere a primăriei a continuat eforturile de renovare a transportului public. La ședința Consiliului Municipal Chișinău din **5 martie 2020**, primarul a propus consilierilor un proiect pentru procurarea a 100 de autobuze din Belarus și asamblarea acestora la Chișinău, în baza unui acord interguvernamental între Moldova și Belarus. Proiectul, respins inițial de consilieri, a fost dezbătut timp de 2 ședințe. **S-a decis** crearea unui grup de lucru care a examinat opțiunile disponibile pentru renovarea transportului public municipal.

După două luni de analiză, **grupul de lucru a propus** Consiliului procurarea a 100 de autobuze și asamblarea a 30 de troleibuze și 5 troleibuze articulate în 2020. Grupul, de asemenea, a propus asamblarea altor 150 autobuze, 40 de troleibuze și 20 troleibuze articulate până în 2023. **Planul a fost aprobat**, cu unele modificări, de Consiliu.

29. Cercetare PRIMĂRIAMEA. „Transportul public la 80 zile de la alegeri” <https://primariamea.md/transportul-public-la-80-zile-de-la-alegeri/> (accesat 08.01.2021).

PLANUL DE REÎNNOIRE A PARCULUI RULANT AL SISTEMULUI DE TRANSPORT PUBLIC

ANUL	Troleibuze	Troleibuze articulate	Autobuze
2020	30 + 18 second-hand din RIGA	5	100
2021	20	5	50
2022	20	5	50
2023	-	5	50

Sursa: Decizia CMC 6/3 din 19 mai 2020

Pentru realizarea planului pentru 2020, primăria a negociat cu băncile comerciale din Moldova credite de 261 mil. lei pentru procurarea autobuzelor și de 130 mil. lei pentru asamblarea troleibuzelor³⁰.

Adițional, **primăria a procurat din Riga**, prin licitație, 25 de troleibuze la mâna a doua, cu 18 000 euro în medie per unitate.

Până în noiembrie 2020, RTEC a asamblat încă **cinci troleibuze articulate** noi. Fiecare unitate costă 315 000 euro și dispune de aer condiționat, rampă pentru persoane cu dizabilități, priză USB și poate transporta până la 162 de persoane.

30. Cercetare **PRIMĂRIAMEA**, „Ce fac autoritățile: credite pentru troleibuze și autobuze noi, gps și tichetare electronică și benzi pentru transport alternativ” <https://primariamea.md/ce-fac-autoritatile-credite-pentru-troleibuze-si-autobuze-noi-gps-si-tichetare-electronica-si-benzi-pentru-transport-alternativ/> (accesat 08.01.2021).

În octombrie 2020, primăria declara că până la sfârșitul lui noiembrie Chișinăul va avea 40 de troleibuze noi și second-hand (*cinci articulate, 10 asamblate de RTEC și 25 din Riga*), iar până la sfârșitul anului - 60 (*alte 20 troleibuze asamblate de RTEC*). Totuși, până la sfârșitul lui 2020 în Chișinău au fost aduse **15 troleibuze din Riga**, dintre care cinci articulate. Astfel, **anul 2020 s-a încheiat cu doar 20 troleibuze dintre cele 60 promise**. Cele 20 de troleibuze, inclusiv cele din Riga, sunt însă dotate cu USB, aer condiționat, camere de supraveghere video, podea coborâtă și rampe pentru persoanele cu necesități speciale^{31 32}.

Nici Parcul Urban de Autobuze nu a fost dotat cu cele 100 de unități noi³³. Deși Ion Ceban declara, în mai 2020, că autobuzele noi vor ajunge în Chișinău în august-septembrie³⁴, licitația a fost lansată abia la 23 iulie 2020 și s-a încheiat în septembrie, iar ulterior **Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor** a dispus reevaluarea ofertelor și primăria a decis, după reexaminare, anularea licitației³⁵.

Primarul general reproșează consilierilor municipali că, dacă ar fi acceptat în martie achiziționarea autobuzelor din Belarus și asamblarea acestora în Chișinău, municipiul deja ar fi fost aprovizionat cu autobuze³⁶. Totuși, această opțiune contravine promisiunii de a achiziționa unități de transport prin licitații transparente (vezi p. II).

Astfel, reînnoirea parcului de autobuze și troleibuze întârzie, iar primăria nu a reușit să își realizeze planul stabilit pentru 2020.

31. Regia Transport Electric Chișinău <https://www.facebook.com/regiachisinaiu/posts/773819366494787> (accesat 08.01.2021).

32. Primăria municipiului Chișinău. Comunicat de presă: „Prezentarea celor cinci troleibuze articulate noi, asamblate la Chișinău” <https://www.chisinau.md/libview.php?l=ro&idc=403&id=31473&t=/Presa/Comunicate-de-presa/Prezentarea-celor-cinci-troleibuze-articulate-noi-asamblate-la-Chiinau> (accesat 08.01.2021).

33. Articol **PRIMĂRIAMEA**. Licitatii neconforme: cele 100 de autobuze încă nu ajung la Chișinău <https://primariamea.md/licitatie-neconforme-ce-le-100-de-autobuze-inca-nu-ajung-la-chisinau/> (accesat 08.01.2021).

34. Platforma online de știri „Agora”. „Când vor ajunge cele 100 de autobuze noi la Chișinău? Răspunsul primarului” <https://agora.md/stiri/71782/cand-vor-ajunge-cele-100-de-autobuze-noi-la-chisinau-raspunsul-primarului> (accesat 08.01.2021).

35. Raportul viceprimarului Victor Chironda la ședința Consiliului municipal Chișinău din 26 ianuarie 2021 https://primariamea.md/sedinte_cmc/acuza-tii-si-informatii-despre-activitatea-primariei/ (accesat 27.01.2021).

36. Pagina web a primarului general Ion Ceban <https://ionceban.md/ion-ceban-avem-o-multime-de-proiecte-pregatite-pentru-chisinau-dar-analiza-rea-lor-in-consiliul-municipal-dureaza-cateva-luni/> (accesat 27.01.2021).

TRANSPORT: PLANIFICAT VERSUS REALITATE

PLANIFICAT

REALITATE

NOIEMBRIE 2019 - NOIEMBRIE 2020:

- ⊙ 45 de troleibuze noi și second-hand:
 - ◆ 5 articulate asamblate în 2019 și 5 în 2020
 - ◆ 10 asamblate de RTEC
 - ◆ 25 procurate din Riga
- ⊙ 100 autobuze

- ⊙ 10 troleibuze articulate
- ⊙ 0 autobuze

(amânate pentru decembrie 2020
și apoi primăvara - vara 2021)

ANUL 2020:

- ⊙ 20 troleibuze asamblate de RTEC

TOTAL 2020:

60 troleibuze noi și second-hand

- ⊙ 20 troleibuze:
 - ◆ 5 articulate noi
 - ◆ 5 articulate second-hand
 - ◆ 10 troleibuze obișnuite second-hand
 - ◆ 1+ 10 în așteptare
- ⊙ 0 autobuze

II. Licitații transparente pentru procurarea unităților de transport public

Pentru procurarea celor 100 de autobuze, primăria a desfășurat o licitație în perioada 23 iulie - 10 septembrie 2020³⁷. În octombrie a fost desemnată câștigătoare compania ISUZU, însă rezultatele licitației au fost anulate³⁸.

37. Platforma „Achiziții.md”. Tender: Autobuze pentru Parcul Urban <https://achizitii.md/ro/public/tender/21026474/> (accesat 08.01.2021).

38. Cercetarea PRIMĂRIAMEA. „Ce fac autoritățile: credite pentru troleibuze și autobuze, GPS, tichetare electronică și benzi pentru transport alternativ” <https://primariamea.md/ce-fac-autoritatile-credite-pentru-troleibuze-si-autobuze-noi-gps-si-tichetare-electronica-si-benzi-pentru-transport-alternativ/> (accesat 08.01.2021).

Totuși, inițial primarul general propunea achiziționarea autobuzelor din Belarus, fără licitație. Această opțiune ar fi urgentat procesul de achiziționare a autobuzelor, dar ar fi contravenit promisiunii privind transparența.

Troleibuzele second-hand (20 obișnuite și 5 articulate) au fost procurate prin licitația organizată de autoritățile din Riga, iar cele articulate, asamblate la Chișinău, au fost achiziționate din Belarus, în baza acordului interguvernamental din 2013³⁹.

Astfel, doar troleibuzele din Riga au fost achiziționate prin licitație, cea organizată de autoritățile letone.

III. Benzi speciale pentru circulația transportului public

În mai 2020⁴⁰, pe strada Pușkin a fost aplicat marcajul care delimitează banda rezervată circulației transportului public. Viceprimarul Victor Chironda a declarat în **octombrie** că, până la sfârșitul anului 2020, se vor proiecta, cu ajutorul unui expert din Lituania, benzi pentru transportul publicului pe alte străzi din oraș. Propunerile urmează a fi consultate public.

Implementat - str. Pușkin;

Planificat - Mitropolit G. Bănulescu-Bodoni,
A. Mateevici, C. Tănase și bd. Grigore Vieru.

39. Decizia Consiliului municipal Chișinău din 19 mai 2020 https://drive.google.com/file/d/1_hiE-ID_VPMDqFD4c5nnxloGSU0aaJbyc/view (accesat 08.01.2021).

40. Primăria municipiului Chișinău Comunicat de presă: Delimitarea benzii dedicate circulației troleibuzelor și autobuzelor pe strada A. Pușkin <https://www.chisinau.md/libview.php?l=ro&id=29348&idc=403&t=/Presa/Comunicate-de-presa/Delimitarea-benzii-dedicate-circulatiei-troleibuzelor-i-autobuzelor-pe-strada-A-Pukin/> (accesat 08.01.2021).

Conform Direcției transport și căi de comunicație, se proiectează benzi pe străzile Mitropolit G. Bănulescu-Bodoni, A. Mateevici, C. Tănase și bd. Grigore Vieru. Benzile urmează a fi amenajate în primul semestru al anului 2021⁴¹.

Suplimentar, în perioada 2021-2024, primăria va implementa, cu suportul Uniunii Europene, un proiect de 3.5 mil. euro pentru modernizarea transportului public, care prevede inclusiv extinderea rețelei de benzi dedicate⁴².

IV. Respectarea cu strictețe a orarului liniilor

Respectarea orarului solicită un ansamblu de măsuri, precum unități de transport moderne și performante, benzi separate, monitorizarea transportului prin geolocație ș.a. În perioada noiembrie 2019 - noiembrie 2020, primăria a:

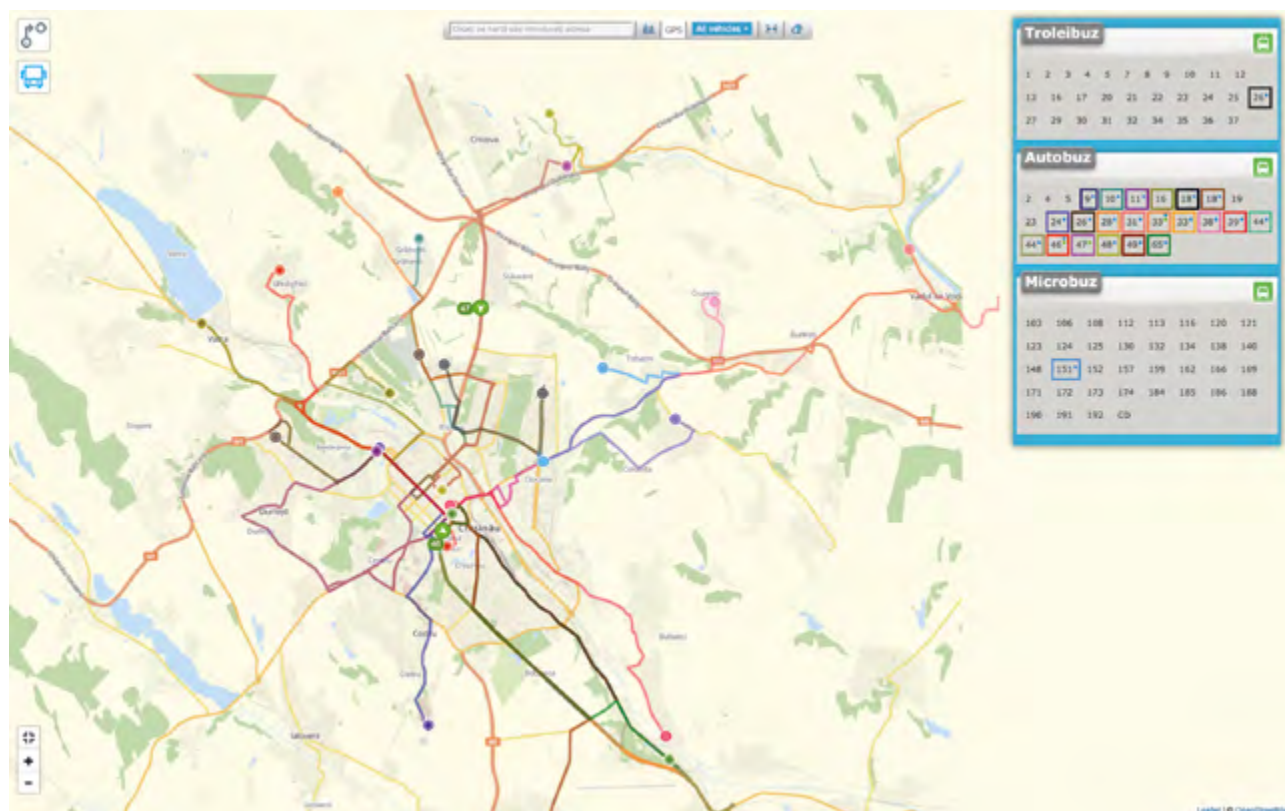
- Demarat procesul de modernizare a transportului public, deși doar o parte din noile unități promise au ajuns în Chișinău în 2020 (vezi p. II).
- Amenajat pe str. Pușkin o bandă separată pentru transportul public, în regim pilot. Se lucrează la proiectarea unor benzi similare (vezi p. III).
- Echipat troleibuzele și autobuzele cu sisteme de geolocație (GPS) care permit locuitorilor să verifice cu ajutorul aplicațiilor mobile precum eway.md cât au de așteptat la stație. Totuși, în octombrie 2020, compania care a implementat serviciul l-a suspendat, motivând că Regia transport electric nu l-a achitat. În același timp, unii reprezentanți ai Primăriei susțineau că lucrările nu au fost calitative, iar alții că abia urmează să înceapă plata pentru acest serviciu⁴³. Sistemul GPS a fost restabilit peste două luni, însă doar în autobuze⁴⁴.

41. Informație oferită de Direcția transport și căi de comunicație la solicitarea PRIMĂRIAMEA <https://drive.google.com/file/d/1TdsZG3Fq2sDYYUINQIL-h8qul8Oi2yvFJ/view?usp=sharing> (accesat 08.01.2021).

42. Analiză PRIMĂRIAMEA „Ce a făcut primăria în decembrie 2020?” <https://primariamea.md/ce-a-facut-primaria-in-decembrie-2020/> (accesat 10.01.2021).

43. Articol PRIMĂRIAMEA „GPS în transportul public: un experiment eșuat” <https://primariamea.md/gps-in-transportul-public-un-experiment-esuat/> (accesat 10.01.2021).

44. Ziarul de Gardă. „Sistemul GPS a fost relansat în autobuzele din municipiul Chișinău” <https://www.zdg.md/stiri/sistemul-gps-a-fost-relansat-in-autobuzele-din-municipiul-chisinau/> (accesat 10.01.2021).

- Reactualizat orarul transportului public⁴⁵. Primăria nu a întreprins însă măsuri suplimentare pentru a monitoriza și asigura respectarea graficului, inclusiv prin sancțiuni.

Totuși, la această etapă, măsurile întreprinse nu sunt suficiente pentru a asigura circulația transportului public conform orarului. Situația este îndeosebi gravă în suburbii, unde sunt insuficiente rute și unități de transport⁴⁶.

45. Dispoziția viceprimarului Victor Chironda cu privire la aprobarea programului de transport rutier al municipiului Chișinău https://drive.google.com/file/d/1ajMXanhpJUI5criD-wc_4BqjiHAXWi7O/view?fbclid=IwAR05sUJ7hdvv9PsvRy7ZOWjDd-Vuo0mgfjv3MOB852RyOX88JyNnZ2boGw (accesat 10.01.2021).

46. Cercetare PRIMĂRIAMEA. „Transportul public suburban: supraaglomerat, vechi și neaccesibil” <https://primariamea.md/transportul-public-suburban-supraaglomerat-vechi-si-neaccesibil/> (accesat 10.01.2021).

V. Bilet unic pentru toate tipurile de transport public

VI. Stații modulare în fiecare sector al Chișinăului care vor permite trecerea simplificată din transportul suburban în cel public urban

În primul an de mandat, nu au fost întreprinse măsuri pentru îndeplinirea acestor promisiuni. Totuși, primăria a câștigat în această perioadă **un grant de la Uniunea Europeană de 3.5 mil de euro** care prevede dezvoltarea sistemului de transport public în municipiul Chișinău după modelul organizării transportului public din orașul Lublin (Polonia), printre care optimizarea rutelor și crearea stațiilor de transbordare⁴⁷.

În primul an de mandat, eforturile primăriei în domeniul transportului au fost focusate pe suplinirea și modernizarea parcului de troleibuze și autobuze, conform planului aprobat de Consiliul municipal. Procesul de achiziționare și asamblare a noilor unități a fost însă mult mai anevoios și lung decât estimau inițial autoritățile. Primarul general învinuiește consilierii municipali, care nu au acceptat în martie 2020 procurarea autobuzelor din Belarus și asamblarea lor în Chișinău. Această propunere contravine însă cu altă promisiune: „Licitații transparente pentru procurarea unităților de transport public”. Între timp, situația transportului public se înrăutățește, în special în suburbii.

47. Analiză PRIMĂRIAMEA. „Ce a făcut primăria în decembrie 2020?” <https://primariamea.md/ce-a-facut-primaria-in-decembrie-2020/> (accesat 10.01.2021).

ASPECTUL INESTETIC AL ORAȘULUI

PROMISIUNI: **5**

ACȚIUNI
ÎNȚEPRINSE:

- **PUG - 20 mil. lei alocați în 2021**
- **Concepția de dezvoltare durabilă***
- **Plan de mobilitate urbană***
- **Concepția de reabilitare a zonei istorice***
- **Scuaruri și parcuri reabilite**

*în proces

Primăria a început să facă pași spre reglementarea aspectului estetic al orașului. Conform declarațiilor primarului în campania electorală⁴⁸, pentru aceasta ar fi nevoie de câteva documente de bază, printre care Planul Urbanistic General (PUG), Planul de mobilitate urbană, Concepția de reabilitare a zonei istorice și Concepția de dezvoltare durabilă a municipiului. Conform spuselor primarului, toate aceste patru documente sunt în proces de lucru, cu toate că despre unele nu sunt detalii publice despre etapa la care s-ar afla. Totuși, Planul de mobilitate urbană a început a fi dezvoltat înainte de alegerea lui Ion Ceban la șefia Primăriei, PUG-ul a stârnit critici, iar despre Conceptul de reabilitare a zonei istorice și cel de Dezvoltare durabilă sunt puține informații.

De felul în care arată municipiul Chișinău, locuitorii sunt mai degrabă nemulțumiți (39%) și deloc mulțumiți (26%). Printre lucrurile care deranjează cel mai mult în felul în care arată orașul, locuitorii au menționat gunoii de pe străzi, drumurile și trotuarele stricate, clădirile în stare avariata, fațadele construite în alt stil decât cel al clădirilor existente, lipsa spațiilor verzi, starea subteranelor și numărul panourilor stradale și publicitatea pe clădiri ș.a.

48. Promisiunile electorale ale primarului Ion Ceban pentru platforma alegeri.primariamea.md <https://alegeri.primariamea.md/candidati/ceban-ion/> (accesat 28.01.2021).

I. Elaborarea și adoptarea concepției de dezvoltare durabilă a municipiului Chișinău în 6 luni

În campania electorală, primarul general a menționat⁴⁹ că își propune elaborarea și aprobarea „Concepției de dezvoltare durabile a mun. Chișinău” în primele 6 luni de mandat. O astfel de concepție nu a fost prezentată după primele șase luni de mandat. Pe 23 aprilie 2020, primarul a semnat o dispoziție pentru crearea Grupului de lucru pentru supravegherea procesului de elaborare a concepției de dezvoltare și a Planului Urbanistic General al municipiului⁵⁰. În luna iunie, primarul menționa⁵¹ că documentul s-ar afla în proces de lucru. La momentul actual Primăria se află în proces de dezvoltare a Planului de Amenajare a Teritoriului (PAT/„Masterplan”), **numit de primarul general** și Strategia social-economice de dezvoltare a orașului. Pentru aceasta, în luna septembrie a apărut în mediul online un **sondaj** în care orășenii erau întrebați despre accesibilitatea pentru bicicliști, tipul de infrastructură sectorială dorită de orășeni sau dacă, în opinia lor, orașul este „Smart”. **Sondajul** a fost realizat de compania „Master’s Plan” din Rusia, reprezentanții căreia sunt printre experții care vor ajuta la crearea documentației urbanistice. Acesta ar trebui publicat pentru consultări publice în luna iunie-iulie⁵².

Foto: primariamea.md

49. Alegeri.md „Programul electoral lui Ion Ceban” <http://alegeri.md/images/c/c4/Program-electoral-ion-ceban-chisinau-2019-ro.pdf> (accesat 10.01.2021).

50. Dispoziția pentru crearea Grupului de lucru pentru supravegherea procesului de elaborare a concepției de dezvoltare și a Planului Urbanistic General al municipiului <https://chisinau.md/doct.php?l=ro&idc=492&id=29083&t=Primarul/Dispozitii/Dispozitia-nr-185-d-din-23-aprilie-2020-Cu-prive-la-instituirea-Grupului-de-lucru-privind-supravegherea-procesului-de-elaborare-a-conceptiei-de-dezvoltare-a-municipiului-Chiinau-i-a-Planului-urbanistic-general> (accesat 04.02.2021).

51. Declarație Ion Ceban pe propria platformă web în cadrul forumului de urbanism și dezvoltare durabilă <https://ionceban.md/dezvoltarea-urbana-discutata-la-forumul-urbanism-si-dezvoltare-durabila-ion-ceban-vrem-un-oras-in-care-sa-putem-respira-dar-si-sa-ne-fie-comod-in-spatiile-publice/> (accesat 10.01.2021).

52. Declarațiile lui Ion Ceban pe facebook cu privire la Planul de Amenajare a Teritoriului (PAT) <https://www.facebook.com/i.ceban/public/posts/777121229558421> (accesat 18.02.2021)

II. Actualizarea Planului Urbanistic General

În primul an de mandat, Ion Ceban a făcut eforturi pentru asigurarea municipiului cu un Plan Urbanistic General - document indispensabil pentru dezvoltarea armonioasă a orașului. Conform promisiunilor⁵³ sale electorale, acesta ar fi trebuit elaborat și aprobat în termen de un an și jumătate de la intrarea în funcție.

În luna martie, la propunerea primarului general, Consiliul municipal a acceptat o ofertă de sponsorizare a PUG-ului⁵⁴ din partea unei organizații din București - Asociația „Centrul de Cercetare pentru Dezvoltare Durabilă (ACCDD) din România. Asociația respectivă a „dăruit” același serviciu de elaborare a unui Plan Urbanistic Zonal și sectorului 1 din orașul București, favorizând anumite companii în detrimentul orașului și al orașenilor. Locuitorii sectorului 1 au mers în instanță și au obținut anularea PUG-ului din partea ACCDD⁵⁵.

Reputația asociației a cauzat discuții în spațiul public. Au urmat cinci luni de dezbateri în Consiliul municipal, ce a întârziat începerea procesului de elaborare a PUG-ului din partea ACCDD. În același timp, primarul general, la raportul său de un an de activitate, a evitat să menționeze despre reputația dubioasă a ACCDD, făcând acuzații însă la adresa executivului și a CMC-ului pentru întârzierile în aprobare⁵⁶.

53. Promisiunile electorale ale primarului Ion Ceban pentru platforma alegeri.primariamea.md <https://alegeri.primariamea.md/candidati/ceban-ion/> (accesat 28.01.2021).

54. Articol **PRIMĂRIAMEA**, „Controversata ofertă de sponsorizare a planului urbanistic general a fost aprobată” <https://primariamea.md/controversata-oferta-de-sponsorizare-a-planului-urbanistic-general-a-fost-aprobata/> (accesat 10.01.2021).

55. Articol **PRIMĂRIAMEA**, „Un plan urbanistic general trebuie plătit de colectivitate și făcut întru binele comunității” <https://primariamea.md/un-plan-urbanistic-general-trebuie-platit-de-colectivitate-si-facut-intru-binele-comunitatii/> (accesat 10.01.2021).

56. Articol **PRIMĂRIAMEA**, „Mesaje contradictorii de la autorități privind planul urbanistic general” <https://primariamea.md/mesaje-contradictorii-de-la-autoritati-privind-planul-urbanistic-general/> (accesat 10.01.2021).

La sfârșitul lui 2020, acordul cu ACCDD era încă în vigoare⁵⁷. În același timp, bugetul pentru anul 2021, aprobat de CMC în cinci minute⁵⁸, prevede și alocarea a 20 milioane de lei pentru elaborarea PUG-ului^{59 60}.

5 martie

CMC a aprobat acceptarea ofertei ACCDD

10 martie

CMC a abrogat decizia de acceptare a ofertei

Martie - Iulie

Dezbateri despre legalitatea deciziilor de aprobare și abrogare a ofertei

28 iulie

CMC a aprobat planul de acțiuni pentru elaborarea PUG-ului

23 decembrie

CMC a alocat fonduri pentru elaborarea PUG*

** Decizia de colaborare cu ACCDD rămâne legal în vigoare*

57. Informare din partea Direcției Generale Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare <https://drive.google.com/file/d/1z5tPHseNVaOC07FityrQWpFTlxnyo-VKI/view> (accesat 10.01.2021).

58. Articol **PRIMĂRIAMEA**. „Bugetul municipal votat în 5 minute” <https://primariamea.md/bugetul-municipal-2021-votat-in-5-minute/> (accesat 10.01.2021).

59. Decizie cu privire la elaborarea documentației urbanistice pentru modificarea planului urbanistic general al orașului Chișinău https://www.chisinau.md/public/files/anul_2020/cmc_2020/sedinta_22.12.2020/17.Elaborarea_documentelor_urbanistice.PDF (accesat 10.01.2021).

60. Cercetare **PRIMĂRIAMEA**. „Ce fac autoritățile: PUG din bani publici, regulament pentru publicitate neaprobat și alte acțiuni” <https://primariamea.md/ce-fac-autoritatile-pug-din-bani-publici-regulament-pentru-publicitate-inca-neaprobat-si-alte-actiuni/> (accesat 10.01.2021).

III. Aprobarea și începerea implementării Planului de mobilitate urbană în 2 ani

Discuțiile despre un Plan de mobilitate urbană au început încă în ianuarie 2019, înainte de venirea în funcție a lui Ion Ceban. Atunci, primarul interimar Ruslan Codreanu și PNUD Moldova anunțau⁶¹ ⁶² că va începe dezvoltarea primului „Plan de mobilitate urbană” al municipiului Chișinău, realizat de primărie și finanțat prin intermediul proiectului „Moldova Sustainable Green Cities”. De atunci, subiectul a apărut rar în vizorul publicului, doar cu mențiuni că planul respectiv ar fi o prioritate⁶³ și ar fi în proces de dezvoltare⁶⁴. Totuși, acțiuni concrete sau detalii despre etapa la care s-ar afla proiectul planului nu au fost oferite. **Am solicitat informația respectivă de la autorități**⁶⁵, însă nu am primit răspuns cu privire la acest subiect.

IV. Elaborarea și aprobarea conceptului de reabilitare a zonei istorice a Chișinăului

Primarul general a promis, în campania electorală, elaborarea și aprobarea conceptului de reabilitare a zonei istorice a orașului în termen de un an și jumătate de la intrare în funcție⁶⁶. În august, a fost propus spre consultare orașenilor un PUZ pentru zona centrală⁶⁷, care însă se referea la zona cuprinsă între străzile Lazo - Corobceanu - P. Movilă - Ștefan cel Mare și nu întregului perimetru al nucleului istoric urban.

61. Comunicat de presă UNDP: „Chișinăul va avea în premieră un plan de mobilitate urbană” https://www.md.undp.org/content/moldova/en/home/presscenter/pressreleases/2019/chi_in_ul_va_avea_in_premier_un_plan_de_mobilitate_urban.html (accesat 10.01.2021).

62. Articol Moldova.org, „Chișinăul va avea în premieră un plan de mobilitate urbană. Ce presupune acesta” <https://www.moldova.org/chisinau-la-avea-premiera-un-plan-de-mobilitate-urbana-ce-presupune-acesta/> (accesat 10.01.2021).

63. Declarațiile lui Ion Ceban pe facebook cu privire la prioritățile orașului <https://www.facebook.com/Ion.Ceban.public/posts/2561173264104606/> (accesat 10.01.2021).

64. Comunicat de presă chisinau.md, „Primăria Chișinău interesată de proiecte noi privind mobilitatea urbană” <https://www.chisinau.md/libview.php?l=ro&idc=403&id=30338&t=/Presa/Comunicate-de-presa/Primaria-Chiinau-interesata-de-proiecte-noi-privind-mobilitatea-urbana> (accesat 10.01.2021).

65. Solicitare de informații nr. 51 din 10 noiembrie 2020 https://drive.google.com/file/d/IO_9D-dzgCgrRs840kaVhDbldHvBQ18Dr/view?usp=sharing (accesat 10.01.2021).

66. Promisiunile electorale ale primarului Ion Ceban pentru platforma alegeri.primariamea.md <https://alegeri.primariamea.md/candidati/ceban-ion/> (accesat 28.01.2021).

67. Articol PRIMĂRIAMEA, „Mai multe companii anunță intenția de a elabora planuri urbanistice zonale” <https://primariamea.md/mai-multe-companii-anunta-intentia-de-a-elabora-planuri-urbanistice-zonale/#anchor-4> (accesat 28.01.2021).

În august, arhitecta-șefă a orașului declara⁶⁸ că autoritățile reevaluează PUZ Centru, elaborat în 2011, alături de reprezentanții Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. În luna septembrie, fostul secretar de stat pe domeniul culturii - Andrei Chistol, menționa⁶⁹ că autoritățile centrale vor colabora cu cele municipale pentru a identifica și cartografia toate monumentele istorice din zona centrală a orașului. Procedura ar fi necesară în particular pentru a începe lucrul asupra Planului Urbanistic Zonal pentru zona Centru a Chișinăului⁷⁰. În raportul său de activitate, primarul general a menționat că „a fost efectuat auditul PUZ Centru și elaborat planul de actualizare PUZ Centru”, precum și contractarea unor experți de către Chisinauproiect și MECC pentru actualizarea Registrului de monumente din zona istorică⁷¹, fără însă a specifica etapa la care se află Conceptul, care ar fi pașii următori sau un termen limită pentru publicarea acestuia.

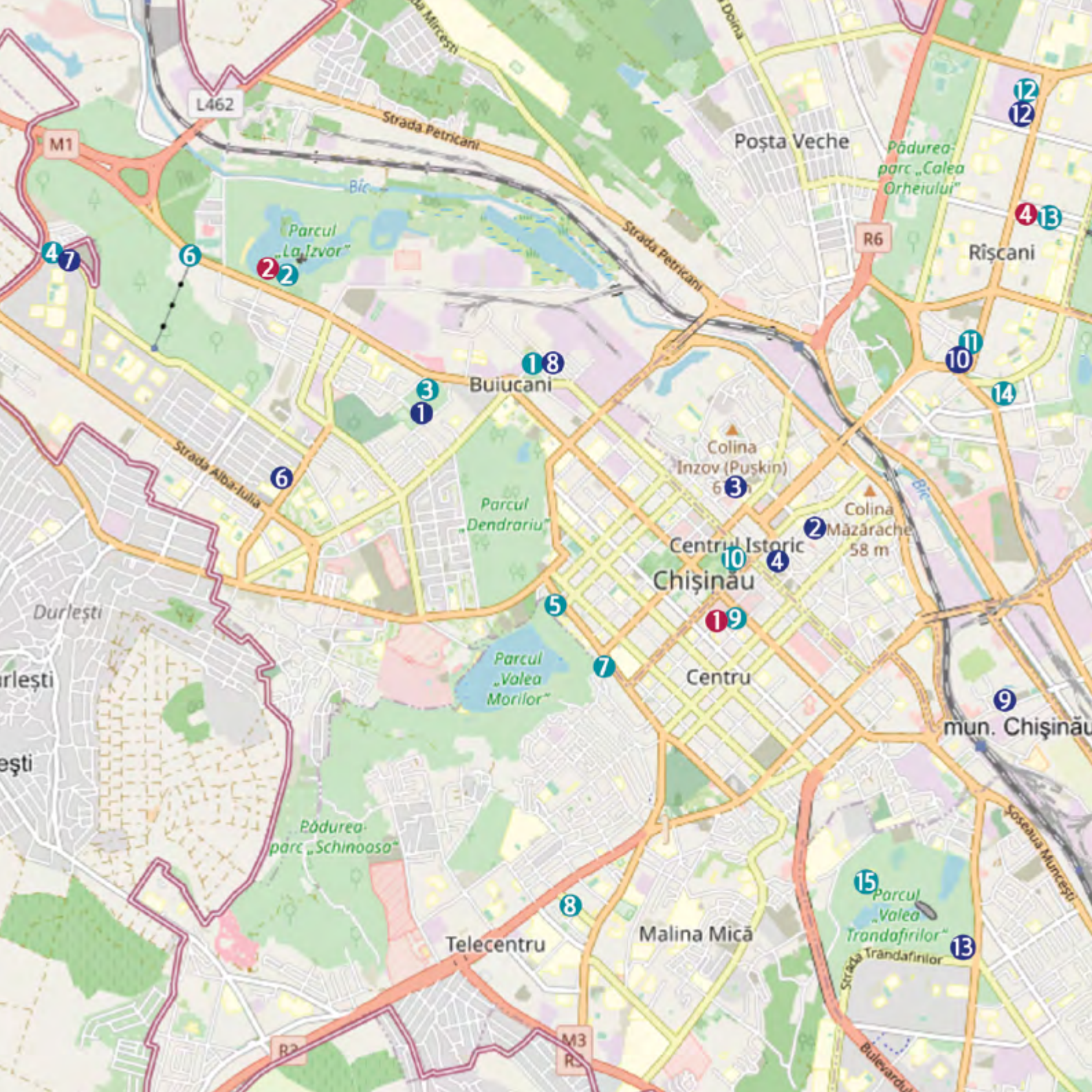

68. Comunicat de presă „Elaborarea Planului Urbanistic Zonal PUZ Centru și Malina Mică” <https://www.chisinau.md/libview.php?l=ro&idc=403&id=29032&t=/Presa/Comunicate-de-presa/Elaborarea-Planului-Urbanistic-Zonal-PUZ-Centru-i-a-cartierului-Malina-Mica> (accesat 10.01.2021).

69. Publicare lui Andrei Chistol pe facebook cu privire la procesul de lucru asupra inventarierei clădirilor istorice <https://www.facebook.com/andrei.chistol.14/posts/10216723001057949> (accesat 10.01.2021).

70. Comunicare pe site-ul Direcției Generale Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare cu privire la inventarierea clădirilor istorice <https://www.dgauf.md/post/procesul-de-lucru-asupra-puz-centru> (accesat 10.01.2021).

71. Raportul de activitate la un an de mandat al primarului Ion Ceban, p. 32 https://www.scribd.com/document/483859011/Raport-de-Activitate-Al-Primarului-General-Ion-Ceban#fullscreen&from_embed (accesat 10.01.2021).

DIN RAPORTUL LUI ION CEBAN - 11 NOIEMBRIE 2020

1. Reabilitarea scuarului din str. Bucuriei
2. Modernizarea Parcului „La Izvor”
3. Reparația parcului „Alunelul”
4. Construcția scuarului de pe str. Liviu Deleanu
5. Reabilitarea scuarului de la scara Cascadelor (*parcul Valea Morilor*)
6. Amenajarea zonei pietonale în „Parcul Butoiaș”
7. Reabilitarea scuarului „Doina și Ion Aldea Teodorovici”
8. Reabilitarea scuarului „Dokuceaev”
9. Reabilitarea scuarului „Mihai Eminescu”
10. Crearea „Aleii artiștilor” în parcul catedralei
11. Reparația scuarului din str. Kiev
12. Amenajarea scuarului „Mezon”
13. Reabilitarea parcului din str. Miron Costin
14. Reamenajarea scuarului din str. N. Dimo
15. Amenajarea aleelor din parcul „Valea Trandafirilor”

DIN RĂSPUNSUL DGLCA - 16 DECEMBRIE 2020

1. Reamenajarea grădinii publice și havuzului din parcul „Alunelul”
2. Reamenajarea scuarului „George Coșbuc”
3. Reamenajarea scuarului muzeului „Alexandr Pușkin”
4. Reamenajarea scuarului „Anton Cehov”
5. Reamenajarea scuarului „Maria Drăgan”
6. Reamenajarea scuarului „Ion Pelivan”
7. Amenajarea scuarului „Liviu Deleanu”
8. Reamenajarea scuarului „Bucuriei”
9. Reamenajarea scuarului „Tăbăcăria Veche”
10. Reamenajarea scuarului „Kiev”
11. Reamenajarea scuarului din str. Mircea cel Bătrân 29/1
12. Reamenajarea spațiului verde la „Mezon”
13. Amenajarea havuzului muzical din bd. Decebal - str. Trandafirilor

ÎN PROCES DE EXECUȚIE CONFORM DGLCA, LA 16 DECEMBRIE 2020

1. Scuarul „M. Eminescu”
2. Parcul „La izvor”
3. Aleea „Mircea cel Bătrân”
4. Parcul-memorial Afgan

Ion Ceban și-a menținut promisiunea cu privire la reabilitarea parcurilor și a havuzurilor din mun. Chișinău. O menționează însuși primarul în raportul său de activitate⁷² la un an de la intrare în funcție, în capitolul III. În primul an de mandat, conform raportului primarului, au fost reabilite, create sau modernizate elementele din 9 scuaruri și 6 parcuri. Răspunsul la solicitarea expediată autorităților⁷³ în noiembrie 2020 însă menționează lucrări diferite decât cele descrise de primarul general în raportul său de activitate. Astfel, conform răspunsului primit de la Direcția Locativ-Comunală și Amenajare, în total ar fi fost reamenajate 11 scuaruri, Gradina „Alunelul” - inclusiv havuzul, precum și havuzul din bd. Decebal - str Trandafirilor. Alte obiective s-ar afla încă în proces de execuție. Dintre acestea, doar pentru cinci locații atât primarul, cât și DGLCA menționează că lucrările sunt executate în întregime.

Despre trei locații (*scuarul „M. Eminescu”, parcul „La Izvor” și Parcul „Afgan”*), în raportul său publicat pe 11 noiembrie Ion Ceban menționa că lucrările au fost încheiate, pe când DGLCA menționa în răspunsul oferit în decembrie la solicitarea noastră că acestea sunt în proces de execuție. Informația despre celelalte 15 scuaruri și parcuri nu corespunde. Acestea fie nu se regăsesc în lista lucrărilor efectuate de DGLCA, fie nu se regăsesc în raportul la un an de activitate a primarului.

Chiar și așa, reabilitarea scuarurilor a venit cu critici, în particular în cazul scuarului „Mihai Eminescu”, aflat într-o zonă istorică ultra-centrală, proiectul caruia nu a fost consultat public⁷⁴.

72. Raport de activitate a primarului general Ion Ceban la un an de mandat https://www.scribd.com/document/483859011/Raport-de-Activitate-Al-Primarului-General-Ion-Ceban#fullscreen&from_embed (accesat 10.01.2021).

73. Informație oferită de Direcția Generală Locativ-Comunală și Amenajare la solciitarea PRIMĂRIAMEA <https://drive.google.com/file/d/1-BH5w8cbPg-DwspIdUi6a8Feb1xyzJWKE/view?usp=sharing>

74. Articol PRIMĂRIAMEA, „Renovarea scuarului Eminescu: defrișări și pavaj pe toată suprafața scuarului” <https://primariamea.md/renovarea-scuarului-mihai-eminescu-defrisari-si-pavaj-pe-toata-suprafata-scuarului/> (accesat 15.01.2021).

În privința fondului locativ, autoritățile au bugetat pentru anul 2021 o nouă taxă, din contul căreia este preconizată repararea curților blocurilor de locuit în oraș⁷⁵.

Reglementarea aspectului estetic este un punct prioritar pe agenda primarului Ion Ceban. Majoritatea promisiunilor acestuia au termene de execuție care întrec primul an de mandat, un lucru firesc având în vedere complexitatea unora dintre documentele strategice. PUG-ul, Masterplanul, PUZ-urile au fost prezente pe agenda autorităților, însă, așa cum am menționat mai sus, în mai multe situații nu cunoaștem la ce etapă se află lucrul la acestea. Mai mult, criticile stârnite de oferta de sponsorizare a PUG-ului nu au fost luate în considerație de către primarul general, deși acesta este un document esențial pentru dezvoltarea orașului, care necesită transparență sporită și comunicare constantă. Autoritățile au renovat o parte din spațiile publice, care a făcut viața orașenilor mai confortabilă, însă - esența unui spațiu public este să fie creat prin contribuția locuitorilor - ceea ce nu a fost respectat de autorități. Mai mult, nu este clar cum sunt setate prioritățile care țin de reamenajarea și reabilitarea spațiilor publice.

75. Ședința primăriei din 30 noiembrie 2020 <https://primariamea.md/10-lei-pentru-taxa-de-salubritate-se-vor-transforma-in-100-de-milioane-pentru-reparatii-in-curtile-blocurilor-si-prima-licitatie-de-gherete/#anchor-3> (accesat 15.01.2021).

CORUPȚIA

PROMISIUNI: **6**

ACȚIUNI
ÎNTREPRINSE:

- **Ghișeu unic - în lucru?**
- **Achiziții electronice - MTender (limita: 80 000 lei)**
- **Registrul bunurilor imobile - 6 luni întârziere**
- **Sesizări la procuratură, angajări în baza performanțelor și responsabilizarea angajaților**

Deși a promis că va pune accent pe transparență, primarul general nu s-a ținut întocmai de cuvânt. În ultimul an, primăria a făcut primii pași pentru implementarea „Ghișeului Unic”, înregistrarea bunurilor municipale și efectuarea tuturor achizițiilor online și transparent. Primele două acțiuni însă nu s-au încadrat în termenele stabilite, iar în ce privește achizițiile - rămân în continuare nereguli. În același timp, autoritățile nu au ținut cont de promisiunile ce privesc angajările, evaluarea și responsabilizarea personalului, în unele cazuri acționând contrar promisiunilor din programul electoral.

Existența corupției în administrația publică locală este confirmată de 82% din respondenții sondajului. Aceștia au spus că nivelul corupției în Primăria municipiului Chișinău este destul de mare și 74% au spus același lucru despre nivelul corupției în consiliul municipal/local. În top se mai află Curțile de Justiție, policlinicile și spitalele și instituțiile de învățământ. Întrebați dacă au oferit sau nu mită, odată ce au interacționat cu serviciile Primăriei sau preturii sectorului, 74% din respondenți au spus că nu au oferit mită, iar 25% din respondenți au recunoscut că au oferit mită pentru a beneficia de serviciile municipale.

I. Până în 2021 va fi lansat „Ghișeul unic”

În primul an de mandat, Ghișeul Unic nu a fost implementat. Cu toate că această promisiune menționa că Ghișeul Unic, un mecanism care ar permite cetățenilor să solicite și recepționeze informații și documente standardizate printr-un singur punct de contact⁷⁶, trebuia să fie implementat până în 2021⁷⁷.

În luna octombrie, primarul menționa⁷⁸ că până la sfârșitul toamnei va exista un ghișeu reorganizat în incinta primăriei, pentru ca ulterior mecanismul să fie aplicat și în subdiviziunile și entitățile asociate primăriei. În raportul său de activitate⁷⁹ de un an, Ion Ceban a menționat că Ghișeul Unic se află la 70% din procesul de implementare.

Am încercat să aflăm la ce etapă se află totuși Ghișeul Unic cu ajutorul unei solicitări⁸⁰ de informații. Răspunsul⁸¹ primit însă s-a referit la Ghișeul pentru obținerea documentației necesare pentru comerțul ambulant, iar despre mecanismul Ghișeului Unic propus de Primar nu au fost oferite informații.

-
76. Cercetare PRIMĂRIAMEA „Ce fac autoritățile: inventariere, licitații, ghișeu unic și transparență” <https://primariamea.md/ce-fac-autoritatile-inventarie-re-licitatii-ghiseu-unic-si-transparenta/> (accesat 15.01.2021)
77. Platforma lui Ion Ceban „Programul de administrare a mun. Chișinău 2019-2023” https://ionceban.md/wp-content/uploads/2019/09/Ion_Ceban_Program_de_administrare_a_mun_Chisinau_2019-2023_compressed.pdf (accesat 15.01.2021).
78. Articol Unimedia.md „Primăria Chișinău se pregătește să-și digitalizeze serviciile și să le introducă în ghișeul unic pentru gestionarea și eliberarea actelor permissive” <https://unimedia.info/ro/news/803c5a542f49890/primaria-chisinaului-se-pregateste-sa-si-digitalizeze-serviciile-si-sa-le-introduca-in-ghiseul-unic-pentru-gestionarea-si-eliberarea-actelor-permisiive.html> (accesat 15.01.2021).
79. Raportul de activitate a primarului Ion Ceban la un an de mandat https://www.scribd.com/document/483859011/Raport-de-Activitate-Al-Primarului-Genera-l-Ion-Ceban#fullscreen&from_embed (accesat 15.01.2021).
80. Solicitare de informații nr. 51 din 10/11/2020 - A.O. „PRIMĂRIAMEA” https://drive.google.com/file/d/IO_9D-dzgCgrRs840kaVhDbIDHvBQI8Dr/view?usp=sharing
81. Răspunsul Direcției Generale Economie, Comerț și Turism la solicitarea nr. 51 din 10/11/2020 <https://drive.google.com/file/d/I7cBx5f2sEHBTBCCXRb6b-vHjRufHtAC9/view?usp=sharing> (accesat 15.01.2021).

II. Toate achizițiile vor fi făcute electronic

Pe 6 februarie 2020⁸², Consiliul Municipal a aprobat decizia⁸³ prin care toate achizițiile publice vor fi realizate prin intermediul platformei MTender. Conform legii 131/2015 privind achizițiile publice, achizițiile publice de bunuri și servicii în valoare de peste 200 000 lei, și de lucrări în valoare de peste 250 000 lei trebuie efectuate electronic⁸⁴. Experții menționează că există totuși modalități prin care se evită aplicarea legii respective⁸⁵, divizând o achiziție mare în altele mai mici, astfel încât să nu treacă prin sistemul MTender^{86 87}. În Chișinău însă, primăria⁸⁸ a menținut pragul respectiv la 80 000 lei, existând și o decizie a Consiliului Municipal pe 6 februarie 2020⁸⁹ în acest sens. Totuși, chiar și pe sistemul MTender, au fost identificate încălcări și favoritisme⁹⁰ care, în unele cazuri, au dus chiar la anularea rezultatelor licitațiilor. Un exemplu au fost cele 100 de autobuze⁹¹ promise chișinăuienilor în 2020. Despre încălcările respective menționează platforma revizia.md⁹², care monitorizează achizițiile publice în țară.

-
82. Ședința CMC din 6 februarie 2020 https://primariamea.md/sedinte_cmc/27-proiecte-examinate-acuzatii-reciproce-si-nici-o-mentiune-despre-vo-tul-electronic/ (accesat 15.01.2021).
83. Decizia CMC nr. 2/2 din 6 februarie 2020 <https://drive.google.com/file/d/1cKVPNrm7wccOWJyoe3KAQf5C63zjW0A2/view> (accesat 15.01.2021).
84. Legea 131/2015 privind achizițiile publice, art. 2, alin (1) a și b https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121243&lang=ro (accesat 15.01.2021).
85. Studiu Expert-Grup „Achizițiile publice în Republica Moldova: probleme și soluții”, p. 43 https://www.expert-grup.org/ro/biblioteca/item/download-d/1178_4a7fd2d319a93ecd88d49edbd4de1514 (accesat 15.01.2021).
86. Articol **timpul.md**, „Proces defectuos de achiziții la primărie cu divizarea contractelor în sume mici pentru a evita licitațiile publice” <https://www.timpul.md/articol/proces-defectuos-de-achizitii-la-primarie-cu-divizarea-contractelor-in-sume-mici-pentru-a-evita-licitatiile-publice-134293.html> (accesat 15.01.2021).
87. Articol Europa Liberă Moldova, „Olesea Stamate: achizițiile publice după reformare au rămas la fel de netransparente” <https://moldova.europalibera.org/a/olesea-stamate-achizi%C8%9Biile-publice-dup%C4%83-reformare-au-r%C4%83mas-la-fel-de-netransparente/29819331.html> (accesat 15.01.2021).
88. Emisiunea „Moldova în direct la MI” cu Tatiana Gherța, din 26/01/2021, min. 14:13 <https://www.facebook.com/tvmoldova1/videos/1064656740701324> (accesat 28.01.2021).
89. Decizie a Consiliului Municipal din 6 februarie 2020 cu privire la pragul de achiziții electronice <https://www.chisinau.md/doc.php?l=ro&id-c=408&id=28453&t=/Consiliul/Activitatea-Consiliului/Decizii-CMC/Decizia-nr-22-din-06-februarie-2020-Cu-privire-la-efectuarea-achizitiilor-publice-prin-intermediul-sistemului-de-achizitii-publice-electronice-MTender/> (accesat 28.01.2021).
90. Articol **PRIMĂRIAMEA**, „Cum să cheltui de două sau trei ori mai mult pentru mobilier urban (revizia.md) <https://primariamea.md/cum-sa-cheltui-de-doua-sau-trei-ori-mai-mult-pentru-mobilier-urban-revizia-md/> (accesat 15.01.2021).
91. Articol **PRIMĂRIAMEA**, „Licitații neconforme: cele 100 de autobuze încă nu ajung la Chișinău” <https://primariamea.md/licitatii-neconforme-ce-le-100-de-autobuze-inca-nu-ajung-la-chisinau/>
92. Platforma de monitorizare a achizițiilor publice www.revizia.md (accesat 15.01.2021).

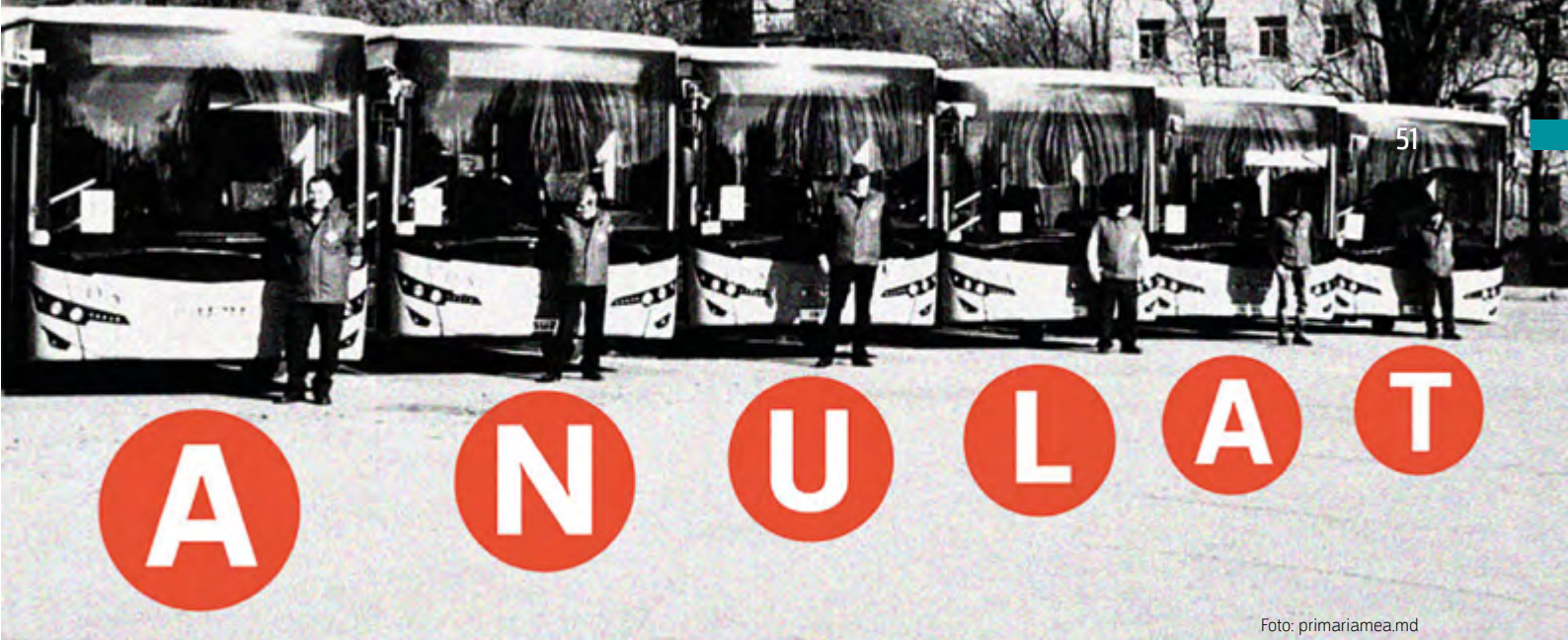

Foto: primariamea.md

În ce privește numărul total de achiziții efectuate electronic, nu este posibil de determinat câte procente din achiziții au avut loc prin intermediul platformei. Deși o parte din direcții publică planurile de achiziții⁹³, atât site-ul primăriei, cât și MTender nu oferă funcționalitățile necesare pentru a putea afla cât de mult și-a îndeplinit Ion Ceban această promisiune.

III. Evaluare bunurilor municipale și gestionarea acestora în interes comunitar

Neregulile în ce privește gestionarea bunurilor municipale au fost prezentate într-un raport al Curții de Conturi din anul 2018, discutat în CMC abia în 2020. Raportul constata denaturări de 32,5 mlrd. lei⁹⁴, inclusiv din cauza că patrimoniul municipal: imobile, spații verzi, obiecte de infrastructură etc; nu era reflectat ca bun al municipiului în evidența contabilă a primăriei și într-un registru al bunurilor imobile nelocative și locative. Ion Ceban a promis că aceste bunuri vor fi evaluate și gestionate în interes comunitar. Pentru aceasta, primarul menționa că „*Va fi efectuată inventarierea totală a proprietății municipale și clasificate toate zonele verzi ale orașului în termen de 6 luni, va fi creat registrul electronic al tuturor parcurilor și spațiilor verzi.*”⁹⁵

93. Primăria municipiului Chișinău. Planurile de achiziții ale autorităților publice locale. <https://www.chisinau.md/libt.php?l=ro&idc=493&t=/Informatii/Licitatii-si-achizitii/Licitatii-si-achizitii-curente/> (accesat 15.01.2021).

94. Articol **PRIMĂRIAMEA** „Denaturare de miliarde de lei în auditul Curții de Conturi a bugetului municipal 2017” <https://primariamea.md/denaturare-de-miliarde-lei-in-auditul-curtii-de-conturi-bugetului-municipal-2017/> (accesat 15.01.2021).

95. Programul de administrare a lui Ion Ceban https://ionceban.md/wp-content/uploads/2019/09/Ion_Ceban_Program_de_administrare_a_mun_Chisinau_2019-2023_compressed.pdf (accesat 04.02.2021).

La ședința serviciilor primăriei din **24 februarie**⁹⁶, primarul menționa că a fost creat un „**Registru al bunurilor funciare**” și primăria se afla în proces de evaluare a bunurilor imobile, fără a indica unde putea fi găsit respectivul registru. Pe 10 iunie, autoritățile emiteau o dispoziție⁹⁷ prin care declarau că spațiile verzi devin „o prioritate” și că planul pentru gestionare, inclusiv inventarierea acestora, trebuia publicat până pe 10 iulie 2020. Tot în iulie, până în data de 15, trebuia publicat Registrul electronic al bunurilor imobile⁹⁸, după o amânare de o lună cauzată de carantinizarea direcției responsabile. Nici registrul bunurilor imobile, nici cel al spațiilor verzi nu au fost publicate.

În privința registrului bunurilor imobile, noul termen limită a fost fixat pentru 31 decembrie 2020, după ce direcția a semnat un contract cu o instituție care va desfășura procesul. Despre spațiile verzi, în luna noiembrie am fost informați că Î.M. Asociația de gospodărie „Spații Verzi” este responsabilă de inventariere. Deși primarul menționează căte grădini, parcuri și scuaruri sunt în municipiu în raportul său, întrebările noastre despre acestea adresate în **solicitarea**⁹⁹ de informație cu privire la acțiunile primarului timp de un an de mandat, dar și într-o solicitare¹⁰⁰ adresată direct Î.M. „Spații Verzi”, au fost ignorate.

IV. Expedierea deciziilor care trezesc suspiciuni pentru examinare organelor abilitate

Primăria a întreprins câteva măsuri, precum instruirea angajaților în comun cu Centrul Național Anticorupție¹⁰¹, însă nu suntem la curent cu numărul de „decizii suspecte” expediate spre examinare către organele abilitate. Cu toate că autoritățile au menționat în anumite cazuri, precum cel al lui

96. Înregistrarea ședinței Primăriei din 24 februarie 2020 <https://www.facebook.com/primariachisinaumd/videos/478093059525860> (accesat 08.02.2021).

97. Decizia nr. 7/17 din 10 iunie 2020 „Cu privire la continuarea procedurii de evidență și folosire a spațiilor verzi în mun. Chișinău” https://drive.google.com/file/d/1HfbHk_Xi4gfOORMncNITMxtUpq4PNZKf/view?fbclid=IwAR35d7cuoY4U-dNGJMrM2meWLWclEJ8ZenGP9TM46QkkOoOO-6EadAbwVEQ (accesat 15.01.2021).

98. Cercetare **PRIMĂRIAMEA** „Ce fac autoritățile: inventariere, licitații, ghișeu unic și transparență” <https://primariamea.md/ce-fac-autoritatile-inventarie-re-licitatii-ghiseu-unic-si-transparenta/> (accesat 15.01.2021).

99. Solicitare nr. 51 din 10/11/2020 - A.O. „**PRIMĂRIAMEA**” https://drive.google.com/file/d/1O_9D-dzgCgrRs840kaVhDbIDHvBQ18Dr/view?usp=sharing (accesat 15.01.2021).

100. Solicitare nr. 50 din 02/11/2020 - A.O. „**PRIMĂRIAMEA**” <https://drive.google.com/file/d/1pOxUFOHzVz4OmtSRQRnf2WTwp-AyriBjj/view?usp=sharing> (accesat 15.01.2021).

101. Primăria municipiului Chișinău. Comunicat de presă „Semnarea Acordului de colaborare între Primăria Chișinău și Centrul Național Anticorupție” <https://www.chisinau.md/libview.php?l=ro&idc=403&id=29356&t=/Presa/Comunicate-de-presa/Semnarea-acordului-de-colaborare-intre-Primaria-Chisinau-si-Centrul-National-Anticoruptie> (accesat 15.01.2021).

Foto: primariamea.md

Eugeniu Axentiev, fostul șef al Î.M. „Regia Autosalubritate”, despre notificarea CNA și a Procuraturii, conținutul notificărilor și numărul total al acestora ne este necunoscut¹⁰². În același timp, în ultimul trimestru al anului 2020, angajații primăriei au avut parte de multiple acuzații de corupție și decizii viciate: de la achizițiile cu privire la renovarea trotuarelor de pe str. Bodoni și Pușkin¹⁰³, la schemele în cadrul direcției generale educație, tineret și sport^{104 105}, la acuzațiile aduse față de pretora sectorului Ciocana¹⁰⁶. Nu cunoaștem dacă autoritățile au expediat demersuri cu privire la aceste acuzații, dacă au luat măsuri sau expediat informații către organele abilitate.

102. Sinteza ședinței Consiliului Municipal din 11 august 2020 realizată de PRIMĂRIAMEA https://primariamea.md/sedinte_cmc/licitatii-privatizari-puz-cen-tru-si-modernizarea-pietei-centrale/ (accesat 04.02.2021).

103. Articol PRIMĂRIAMEA „Cum să cheltui de două sau trei ori mai mult pe mobilier urban (revizia.md) <https://primariamea.md/cum-sa-cheltui-de-doua-sau-trei-ori-mai-mult-pentru-mobilier-urban-revizia-md/> (accesat 15.01.2021).

104. Reportaj TV8.md „Angajau persoane aflate în detenție sau peste hotare iar apoi le ridicau salariul. Funcționari de la primăria Chișinău reținuți” <https://tv8.md/2020/10/16/video-angajau-persoane-aflate-in-detentie-sau-pest-hotare-iar-apoi-le-ridicau-salariu-functionari-de-la-primaria-chisinau-retinuti/> (accesat 15.01.2021).

105. Analiză PRIMĂRIAMEA „Ce au făcut autoritățile în octombrie 2020” <https://primariamea.md/ce-a-facut-primaria-in-octombrie-2020/> (accesat 15.01.2021).

106. Investigație Ziarul de Gardă „Intimidări și acuzații de corupție în ograda primăriei Chișinău” <https://www.zdg.md/importante/intimidari-si-acuza-tii-de-coruptie-in-ograda-primariei-chisinau/> (accesat 15.01.2021).

V. Angajările în funcții administrative vor fi făcute doar în baza performanțelor profesionale

Este dificil de evaluat dacă această promisiune a primarului general a fost îndeplinită, în particular din lipsă de informație publică cu privire la criteriile de angajare, performanțele și experiența profesională ale funcționarilor primăriei. Câteva cazuri care stârnesc dubii cu privire la îndeplinirea acestei promisiuni țin de prelungirea contractului cu fostul șef al Î.M. „Regia Autosalubritate” Eugeniu Axentiev, inclusiv după plângerile¹⁰⁷ cu privire la activitățile ilicite în timp ce a fost directorul întreprinderii: bonusuri salariale nejustificate, evaziune fiscală, management prost al resurselor și intimidarea angajaților¹⁰⁸. Un alt caz ține de Gheorghe Aricov, șef interimar al Direcției autorizare și disciplină în construcții, despre care au apărut în presă¹⁰⁹ informații precum că ar fi fost implicat într-o schemă frauduloasă^{110 111} și ar fi avut experiență doar în domeniul turismului^{112 113}, nu și al construcțiilor.

Am **solicitat**¹¹⁴ informațiile cu privire la evaluarea profesională a personalului în funcții administrative în cadrul primăriei, atât în ce privește cum aceasta are loc, cât și numărul de evaluări efectuate pe parcursul primului an de mandat. Ni s-a răspuns că toți angajații sunt supuși unei evaluări anuale conform reglementărilor legale^{115 116}, însă nu am primit răspuns la întrebările concrete cu privire la evaluările din 2019-2020. În același timp, în Programul său de administrare Ion Ceban menționa că

107. Analiză **PRIMĂRIAMEA** „Ce a făcut primăria în august 2020?” <https://primariamea.md/ce-a-facut-primaria-in-august-2020/> (accesat 15.01.2021).

108. Ziarul de Gardă. „DOC/ Șeful de la „Autosalubritate”, acuzat că intimidează angajații care nu au participat la acțiunile PDM” <https://www.zdg.md/importante/doc-seful-de-la-autosalubritate-acuzat-ca-intimideaza-angajatii-care-nu-au-participat-la-actiunile-pdm/> (accesat 15.01.2021).

109. Articol Ziarul de Gardă „Frațiunea PAS din CMC cere demisia șefului direcției autorizare și disciplină în construcții Gheorghe Aricov pentru implicarea acestuia în scheme de escrocherie” <https://www.zdg.md/stiri/politic/fractiunea-pas-din-cmc-cere-demisia-sefului-directiei-autorizare-si-disciplina-in-construc-tii-gheorghe-aricov-pentru-implicarea-acestuia-in-scheme-de-escrocherie/> (accesat 15.01.2021).

110. Decizie Curtea Supremă de Justiție cu confirmarea legăturilor lui Gheorghe Aricov în scheme frauduloase http://jurisprudenta.csj.md/search_col_civil.php?id=14125 (accesat 15.01.2021).

111. Decizie Curtea Supremă de Justiție cu confirmarea legăturilor lui Gheorghe Aricov în scheme frauduloase http://jurisprudenta.csj.md/search_col_civil.php?id=43823 (accesat 15.01.2021).

112. Agenția Turismului a Republicii Moldova. Confirmarea experienței administrative lui Gheorghe Aricov <http://turism.gov.md/index.php?pag=agentiifopa=view&id=150&start=2006&=> (accesat 15.01.2021).

113. Portalul edata.biz. Confirmarea experienței administrative lui Gheorghe Aricov <https://edata.biz/company/societatea-cu-raspundere-limitata-mari-tur-1003600158620> (accesat 15.01.2021).

114. Solicitare de informații nr. 51 din 10/11/2020 - A.O. „**PRIMĂRIAMEA**” https://drive.google.com/file/d/1O_9D-dzgCgrRs840kaVhDbIDHvBQ18Dr/view?usp=sharing (accesat 15.01.2021).

115. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120077&lang=ro# (accesat 04.02.2021).

116. Hotărârea de Guvern Nr. 201 din 11.03.2009 privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public

„evaluarea managerilor va fi realizată trimestrial, rapoartele vor fi făcute publice”, însă nu am găsit astfel de rapoarte pe site-ul primăriei.

V. Fiecare problemă va avea „nume” și funcționarul responsabil de soluționare va purta răspundere personală

În cazul acestei promisiuni, criteriile de evaluare nu sunt clare, astfel încât nu putem determina cu siguranță la ce nivel aceasta a fost sau nu îndeplinită. Am solicitat¹¹⁷ de la autorități detalii cu privire la această promisiune, însă întrebarea noastră a rămas fără răspuns.

Lupta împotriva corupției în cadrul autorităților locale nu a fost întocmai evidentă în acest prim an de mandat. Deși promisiuni au fost multe, acestea fie nu au fost duse până la capăt în termenele stabilite, fie nu ne-a fost oferit accesul la informații despre implementarea lor - ceea ce denotă un nivel scăzut de transparență. Totuși, promisiunea pentru care au fost întreprinse măsuri mai tangibile se referă la achiziții, pentru care a fost menținut un prag mic pentru trecerea la procedura online. În același timp, chiar dacă acest efort este lăudabil, nu putem să determinăm concret dacă promisiunea a fost îndeplinită sau nu, din lipsa instrumentelor tehnice necesare și a unui raport integral al autorităților.

117. Solicitare de informații nr. 51 din 10/11/2020 - A.O. „PRIMĂRIAMEA” https://drive.google.com/file/d/1O_9D-dzgCgrRs840kaVhDbIDHvBQI8Dr/view?usp=sharing (accesat 15.01.2021).

OBSERVAȚII

În procesul de monitorizare a activității primăriei, am analizat comunicatele oficiale ale primăriei și am solicitat informație adițională de la autorități. În accesarea informației publice, am întâlnit mai multe probleme cu care se poate confrunta orice cetățean care dorește să se implice activ în viața orașului.

Pagină web funcțională - garantul transparenței municipale

Site-ul www.chisinau.md este greu de navigat. Site-ul nu dispune de o versiune adaptată pentru dispozitive mobile, iar căutarea informației, prezentată deseori prin documente pdf scanate, este anevoioasă și solicită o cunoaștere detaliată a tuturor secțiunilor de pe pagina web. Deși autoritățile publică activ informație despre deciziile adoptate și proiectele lansate, rapoartele de activitate și planurile de acțiuni ale mai multor subdiviziuni, datele de contact de pe platformă se actualizează greu, iar unele sunt învechite. La sfârșitul anului 2020, au fost modificate contactele primarului, viceprimarilor și ale șefilor de direcții. În același timp, o bună parte dintre apelurile la numerele verificate și prezente pe această pagină rămân fără răspuns, iar informația prezentată privind direcțiile municipale, spre exemplu, nu este uniformă sau completă.

Ce se întâmplă? Care proiect?

Informațiile raportate de funcționarii primăriei la ședințele săptămânale, de multe ori, sunt lacunare și lipsite de context, ceea ce îi face pe cetățenii care urmăresc online ședința și care ar putea fi vizati sau interesați de subiectul discutat să nu înțeleagă despre ce proiecte sau decizii vorbesc funcționarii. Astfel, locuitorii capitalei sunt demotivați să urmărească îndeaproape activitatea primăriei. Recomandăm raportorilor din cadrul ședinței săptămânale a serviciilor primăriei să ofere date exacte despre subiectele pe care le discută (*ex: dată, inițiator, scopul inițiativei, ce activități au fost planificate, câte dintre ele au fost realizate*).

De asemenea, audiind ședințele săptămânale¹¹⁸, am constatat mai multe cazuri, când întrebările de precizare adresate funcționarilor de primarul general, sunt lăsate fără un răspuns clar, iar raportorii repetă din nou informațiile pregătite în avans.

„Lucrările vor fi gata în două luni”, dar de fapt peste zece

În monitorizarea activității primăriei am depistat tendința ca autoritățile să nu respecte termenele de execuție pe care le stabilesc. Acestea promet o soluționare rapidă problemelor și execuția proiectelor într-un termen alert, însă aceste termene sunt încălcate. Dovezi sunt multe: de la inventarierea bunurilor municipale¹¹⁹, al cărei termen de execuție a fost amânat de trei ori, la renovarea scuarului „Mihai Eminescu” - care trebuia să fie inaugurat în luna octombrie însă în noiembrie încă se afla în proces de lucru¹²⁰, la renovarea trotuarelor de pe str. Pușkin și Bănulescu-Bodoni până la sfârșitul toamnei și care la începutul lunii februarie erau încă în reconstrucție¹²¹. Înțelegem însă că ajustarea termenelor este o practică răspândită, mai ales în 2020 care a fost un an pandemic și dificil pentru autorități. Recomandăm autorităților să fixeze termene realiste și să comunice transparent atunci când acestea sunt ajustate.

Consultăm publicul, însă doar în anumite cazuri, iar opinia acestuia nu mereu contează

Deși primarul a promis că proiectele primăriei vor fi consultate cu cetățenii¹²², primăria condusă de acesta încalcă în repetate rânduri promisiunea. În acest an am raportat de nenumărate ori cum autoritățile fie nu au organizat consultări publice pe proiectele municipale, fie le-au organizat și nu au ținut cont de opinia cetățenilor, fie le-au organizat post-factum - adică după ce proiectul a fost

118. Sintezele ședințelor operative ale primăriei pe **PRIMĂRIAMEA** <https://primariamea.md/primaria/> (accesat 28.01.2021).

119. Cercetare **PRIMĂRIAMEA** „Ce fac autoritățile: inventariere, licitații, ghișeu unic și transparență” <https://primariamea.md/ce-fac-autoritatile-inventariere-licitatii-ghiseu-unic-si-transparenta/> (accesat 28.01.2021).

120. Articol **PRIMĂRIAMEA** „Renovarea scuarului Mihai Eminescu: defrișări și pavaj pe toată suprafața scuarului” <https://primariamea.md/renovarea-scu- arului-mihai-eminescu-defrisari-si-pavaj-pe-toata-suprafata-scu- arului/> (accesat 28.01.2021).

121. Articol **PRIMĂRIAMEA** „Cum să cheltui de două sau trei ori mai mult pentru mobilier urban - revizia.md” <https://primariamea.md/cum-sa-cheltui-de- doua-sau-trei-ori-mai-mult-pentru-mobilier-urban-revizia-md/> (accesat 28.01.2021).

122. Programul de administrare a lui Ion Ceban https://ionceban.md/wp-content/uploads/2019/09/Ion_Ceban_Program_de_administrare_a_mun_Chisi- nau_2019-2023_compressed.pdf (accesat 04.02.2021).

finalizat și propunerile adunate nu puteau fi implementate. Renovarea scuarului „M. Eminescu”¹²³, proiectarea unui „Coridor Verde” pe str. 31 august 1989¹²⁴, construcția blocurilor de locuit în zona Circului¹²⁵ sau bugetul municipal - consultat ineficient doar pentru ca să fie votat un proiect total diferit¹²⁶; acestea sunt toate exemple recente despre consultările eșuate organizate de primărie.

„Am recepționat” și gata

Activitatea de monitorizare a autorităților presupune inclusiv contactarea directă a acestora pentru a afla informații. Acest lucru poate avea loc telefonic și prin solicitări oficiale. Totuși, de multe ori apelurile noastre pe linii fixe rămân fără răspuns¹²⁷, iar la adresările oficiale primim mesaj „am recepționat” fără ca ulterior să primim răspuns la interpelarea noastră. Or, oferirea unui răspuns la solicitările oficiale este obligatorie în termen de **15 zile lucrătoare**, conform [Legii privind accesul la informație](#). Termenul poate fi prelungit cu cinci zile dacă se solicită un volum mare de informații, însă autoritățile trebuie să informeze despre prelungire¹²⁸.

De multe ori informația recepționată la solicitările adresate conține răspunsuri parțiale la întrebări concrete, iar unele întrebări sunt ignorate în totalitate.

123. Articol **PRIMĂRIAMEA** „Publicăm documentele renovării scuarului M. Eminescu și str. 31 august 1989” <https://primariamea.md/publicam-documentele-renovarii-scuarului-m-eminescu-si-str-31-august-1989/> (accesat 28.01.2021).

124. Articol **PRIMĂRIAMEA** „Coridorul verde metaforic și consultările informative” <https://primariamea.md/coridorul-verde-metaforic-si-consultarile-informative/> (accesat 28.01.2021).

125. Articol **PRIMĂRIAMEA** „Construcția unor noi blocuri de peste 10 etaje în preajma circului a fost votat de consiliul municipal” <https://primariamea.md/construcia-unor-noi-blocuri-de-pest-10-etaje-in-preajma-circului-a-fost-votata-de-consiliul-municipal/> (accesat 28.01.2021).

126. Articol **PRIMĂRIAMEA** „Bugetul municipal 2021 votat în 5 minute” <https://primariamea.md/bugetul-municipal-2021-votat-in-5-minute/> (accesat 28.01.2021).

127. Articol **PRIMĂRIAMEA** „Trista istorie a unui infografic” <https://primariamea.md/trista-istorie-a-unui-infografic/> (accesat 28.01.2021).

128. Legea nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informație https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=108552&lang=ro (accesat 15.01.2021).

CONCLUZII *și* RECOMANDĂRI

În primul an de mandat primăria a demarat mai multe proiecte și acțiuni îndreptate spre implementarea promisiunilor electorale realizate în baza celor cinci priorități ale locuitorilor.

Proiectele de infrastructură au reprezentat o prioritate pentru administrația locală. Primăria a investit aproape 200 de milioane de lei pentru reabilitarea străzilor și trotuarelor municipale, a amenajat parcuri și scuaruri și a procurat noi echipamente pentru salubritatea străzilor și cartierelor. Adicional, din bugetul național s-au realizat lucrări de reabilitare a străzilor și trotuarelor municipale în valoare de 100 mil. lei.

Totuși, multe dintre lucrările efectuate s-au desfășurat fără consultarea locuitorilor, cu încălcarea normelor de siguranță și a termenelor limită, iar calitatea lucrărilor a fost disputată de către chișinăuieni și reprezentanții societății civile. Pentru o mai bună execuție a lucrărilor de reabilitare, municipalitatea trebuie să asigure securizarea șantierelor de construcție, să stabilească termene realiste pentru execuția lucrărilor, să planifice lucrările pe etape, pentru a minimiza disconfortul creat locuitorilor, să monitorizeze și să asigure calitatea lucrărilor.

Pentru îmbunătățirea aspectului estetic al orașului, primăria a demarat procesul de revizuire a Planului Urbanistic General. Documentul este revăzut însă cu suportul unei asociații controversate din România - Centrul de Cercetare pentru Dezvoltare Durabilă (ACDD), subiect care a cauzat mari dezbateri în societate și în Consiliul municipal. Pentru 2021, consilierii au alocat fonduri pentru revizuirea PUG-ului, deși colaborarea cu asociația română nu a fost anulată.

În domeniul transportului, executivul și consilierii municipali au decis procurarea a noi unități și modernizarea parcului de autobuze și troleibuze. Deși primăria preconiza că până la sfârșitul anului 2020 va achiziționa 100 de autobuze noi și 60 de troleibuze, doar 20 de troleibuze au ajuns în capitală până în decembrie. Pe parcursul primului mandat

(noiembrie 2019 - noiembrie 2020), doar parcul de troleibuze a fost aprovizionat cu unități noi: 10 troleibuze articulate, asamblate la Chișinău. Între timp, s-a lansat prima bandă separată pentru transportul public pe str. Pușkin și se proiectează noi benzi pe alte străzi ale orașului.

Primarul Ion Ceban s-a poziționat ca promotor al transparenței, îndemnând funcționarii la ședințele săptămânale ale primăriei să publice proactiv informație despre activitatea pe care o desfășoară și planurile de acțiune a subdiviziunilor de care sunt responsabili. Totuși, pagina web a primăriei conține informație neactualizată, iar declarațiile funcționarilor se contrazic deseori.

Transparența este un element important pentru stabilirea unui dialog bazat pe încredere cu locuitorii și combaterea corupției. În lupta cu corupția, primarul și-a propus să implementeze un „ghișeu unic” electronic și registrul bunurilor imobile. Totuși, în primul an de mandat aceste măsuri nu au fost finalizate.

Deși în campania electorală primarul promitea că angajările în funcții administrative vor fi făcute doar în baza performanțelor profesionale și că fiecare problemă va avea „nume”, în comunicările sale publice, inclusiv în raportul de activitate pentru primul an de mandat, acest aspect nu s-a regăsit.

Pe parcursul primului an de mandat, s-au întreprins măsuri importante pentru realizarea promisiunilor electorale. Deseori însă acțiunile primăriei au fost criticate de locuitori și reprezentanții societății civile din motiv că nu au consultate sau comunicate eficient. În pofida angajamentelor pe care și le-a asumat noua administrație de a fi transparentă, în continuare se implementează proiecte fără a fi consultate sau se organizează consultări în care poziția locuitorilor este ignorată.

Un oraș bun se construiește prin efort comun, prin comunicarea eficientă cu locuitorii și implicarea acestora în procesul de luare a deciziilor. Recomandăm autorităților:

- ⊙ Să implice activ locuitorii în stabilirea proiectelor prioritare pentru fiecare an de activitate, inclusiv atunci când stabilesc care străzi sau parcuri trebuie reabilite prioritare;
 - ⊙ Să consulte toate subiectele de interes major cu locuitorii înainte de a demara lucrări sau de a transmite spre aprobare proiectele în Consiliul municipal;
 - ⊙ Să desfășoare consultări publice în conformitate cu legislația și să publice tabelele de divergență care indică pozițiile și sugestiile exprimate în timpul discuțiilor de către participanți;
 - ⊙ Să actualizeze constant informația de pe pagina web și să asigure că toate subdiviziunile publică planurile de activitate și achiziții;
 - ⊙ Să prezinte informațiile solicitate de locuitori operativ, fără încălcarea termenelor legale, și cu prezentarea tuturor detaliilor indicate în solicitare;
 - ⊙ Să stabilească termene de execuție realiste și să informeze proactiv opinia publică despre progresele înregistrate sau cauza întârzierilor.
-

PRIMĂRIAMEA este o comunitate a cetățenilor care doresc un Chișinău confortabil, accesibil și frumos. Lansat în martie 2016, proiectul promovează ideea unui oraș mai bun, în care autoritățile consultă cetățenii atunci când stabilesc priorități, dezvoltă și implementează politici publice. Democrația este un efort continuu, care nu se limitează doar la ziua votării. Cooperarea sistematică între politicieni și cetățeni, transparența decizională și soluționarea priorităților orașului sunt elemente fundamentale ale acesteia.

Prin intermediul platformei www.primariamea.md prezentăm activitatea autorităților municipale într-un mod mai accesibil, care să provoace interesul chișinăuienilor. Odată ce locuitorii capitalei vor urmări activitatea celor pe care i-au ales și se vor implica în procesele decizionale, eficiența acestora se va îmbunătăți. Noi vrem ca aleșii noștri să fie demni de încredere și, din acest motiv, stăm cu ochii pe ei.

AUTOARELE RAPORTULUI:

Cristina VORONEANU, Cristina SÎRBU

COLABORATORI:

Felicia CREȚU, Vlada CIOBANU, Natalia SLEPUHIN,
Taisia HARITONOV, Oleg TOMȘA, Mihai CATAN

URMĂRIȚI-NE PE

www.primariamea.md sau pe www.facebook.com/primariamea

PUTEȚI SĂ NE CONTACTAȚI PE

echipa@primariamea.md

Raportul a fost realizat în cadrul proiectului
„Monitorizarea primăriei pentru administrație publică responsabilă și cetățeni implicați”
cu suportul financiar acordat de Biroul de Cooperare al Elveției în Moldova.
Conținutul raportului și calificativele acordate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat viziunea donatorului.